AZTAG
JOURNAL ARMÉN. QUOTIDIEN
B. P. 587 BEYROUTH, Liban
Téléphone N° 36-29

Directeur-Propriétaire
HAIG BALIAN

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳԻՆ
ՍՈՒՐԻԱ տար. 550, ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 300 Ս. Դ.
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ, տրկ. 7, ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 4 տոլար

ԱԶԴԱԿ
ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏԱԿԱՆ

ازتاك
جريدة سياسية ادبية اقتصادية حرة
ՀԵՌԱՁԱՅՆ ԹԻՒ 36-29

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 6 1933
ՀԱՏԸ 2,50 Ս. Դ.

Է. ՏԱՐԻ | Ամէն առաքում պէտք է ընել թերթիս տնօրէնին հասցէին | Տնօրէն — Խմբագիր՝ ՀԱՅԿ ՊԱԼԵԱՆ | Չհրատարակուած ձեռագիրները չեն վերադարձուիր | Թիւ 189 (1027)

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ԱԶԳ. ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Բ.

«Սահմանադրութիւն և քուէ» յօդուածաշարքով մեր քրոնիկագիրը կը քննադատէ նաև Ազգային Սահմանադրութիւնը, համարելով զայն յիսունական թուականներուն Ֆրանսայէն Պոլիս վերադարձած երիտասարդներու մտքի արտադրութիւն։

Ազգային Սահմանադրութիւնն արդիւնք է պատմական որոշ ժամանակաշրջանի բուռն պայքարի՝ մղուած անիրաւութեան ու անկարգութեան դէմ։ Ու շարունակ յօժող կամ անյօժող կռիւ մը կը մղուէր պատրիարքութեան, ամիրայութեան և էսնաֆութեան միջեւ։ Ամիրայութիւնը հարուստ, դրամատէր, թրքական կեանքին յարմարած, կրցաւ յաջողիլ և պատրիարքարանները մեծ մասով իր ձեռքը գործիք դարձնել, ծառայեցնելով իր շահերու ու դիրքերու ամրապնդման։

Աւելի ուշ, անցեալ դարու քառասնական թուականներուն էսնաֆութիւնը դարձաւ շօշափելի ուժ մը՝ և մարտահրաւէր կարդաց և՛ պատրիարքութեան և՛ ամիրայութեան։ Ան ժողովրդական ցոյցեր ու ըմբոստութիւններ կազմակերպեց ամիրայութեան տիրակալութեան դէմ, պահանջելով իր ձայնի արժէքաւորումը և մասնակցութիւնը ազգային գործերու տնօրինման մէջ։

Հոն ալ կը տեսնուի ընդհանուր բողոք վարէն վեր։ Եւ այդ բուռն ընդդիմութեան արդիւնքն եղաւ Հայոց Ազգային Սահմանադրութիւնը, որ ժամանակի յառաջադէմ երիտասարդութիւնը ձևակերպեց, եզրագծեց և որոշ համակարգութեան տակ դրաւ։ Ցիշենք նաև, որ պայքարի հիմը կը կազմէր անշուշտ հայոց հանրային կեանքը աշխարհականացնելու ձգտումը՝ ընդդէմ հոգևորականութեան քմայքի։ Եւ այդ յաղթանակի մեծ բաժինը կը պատկանի ազգային համեստ մշակներուն, որոնց անունն իսկ գրեթէ անցած չէ հետագայ սերունդներուն։ Հարկաւ, նշանակալից է յաղթանակի ձևակերպման մէջ յեղափոխական Ֆրանսայի ոգիով տոգորուած Սերվիչէններու, Օտեաններու, Պալեաններու, Ռուսինեաններու ու այլոց դերը։ Բայց և ժխտել կարելի չէ դարի ոգին, որ կը բնորոշուի ազգային զարթօնքով և որը յիսունական ու վաթսունական թուականներուն բնականաբար անդրադարձում ունեցաւ նաև հայոց կեանքի վրայ։

Պարզ։ Մեր Ազգային Սահմանադրութիւնը արդիւնք է հայոց բազմաճիւղ պատմութեան և պատկառելի տեղ ունի մեր ազգային զարթօնքի շղթայակցութեան մէջ։ Ան հարազատ ծնունդն է հայ հասարակական կեանքի, անխուսափելիօրէն ունենալով իր վրայ թրքական պետականութեան և դարի ոգիի կնիքը։ Կը ժխտենք հիմովին այն ասացուածը թէ՝ Ազգային Սահմանադրութիւնը «խորթ զաւակ» մըն է եղած և կամ «քառակուսի անիւ» մը։

Հայոց աննկուն ժողովրդի մշակութային արժէքներու ուրացում կը նկատուի այն յայտարարութեան մէջ, որ «Անիկա զէնքն էր մանուկներու և անփորձներու ձեռքը տրուած և առով իսկ փոխանակ ըլլալու ինքնապաշտպանութեան գործիք մը, եղաւ միջոց մը ազգային անձնասպանութեան»։

Ո՛չ։ Անիկա զէնք մըն էր՝ տրուած Վարժապետեաններու, Խրիմեաններու, Իզմիրլեաններու ձեռքը, որոնք անձնուիրութեամբ կը դարձնէին զայն ազգային ինքնապաշտպանութեան գործիք՝ յենուած ժողովրդի քուէի ուժին վրայ։ Իսկ ազգային անձնասպանութեան գործիք եղած են դաւաճանները, լրտեսները, մատնիչները, դաւադիրները, կաշառակերները՝ հազար ու մէկ ստորնութեան ընդունակ և բնաւ երբեք վեհութիւն ներշնչող մեր Ազգային պատկառազդու Սահմանադրութիւնը։ Եւ բարեբախտաբար առողջ բնազդներով հարուստ մեր ժողովուրդը գործօն մասնակցութիւն ունի այդ օրէնքի պաշտպանութեան և կիրարկման գործին մէջ։

Անշուշտ, Սահմանադրութեան հիմնադրութենէն եօթանասուն տարի յետոյ ալ դեռ կան կամայականութեան կողմնակիցներ, որոնց անախորժ ձայնը բարեբախտաբար լսելի չէ ժողովրդի համար։ Եւ այդ գիտէին անկասկած ծերունազարդ Սահակ Բ. Կաթողիկոսն ու իր Աթոռակիցը, որ վստահեցուցին Հալէպի պատգամաւորական ժողովին՝ ընդառաջ երթալ ժողովրդի պահանջին՝ կիրարկել Ազգային Սահմանադրութիւնը։ Հին, պատմութեան գիրկն անցած երգ մըն է, որ կ'երգուի հիմա ընդդէմ Ազգային Սահմանադրութեան։

Առաւել ևս հիմա պարտաւոր ենք կառչած մնալ այդ օրէնքին։ Անոր մշտական կիրարկումը կ'ամրապնդէ հայութեան ուրոյն դիրքը օտար պետութեանց մէջ և օտար օրինադիրը դժուար թէ համարձակի գրչի հարուածով մը ոչնչացնել արմատ նետած կանոն մը, որով եօթանասուն տարիէ ի վեր կը տնօրինուի հայ հանրութեան կեանքը։ Բայց եթէ մենք անտեսենք մեր օրէնքի ուժը, արհամարհենք, խախտենք, խորթ զաւակ յայտարարենք զայն, օտարը շատ աւելի դիւրութիւններ ունի վերացնելու մեր Սահմանադրութիւնը, գծելով մեզ համար կորստաբեր ուղի մը։

Սխալ յայտարարութիւն մըն է նաև այն, որ «մեր մէջ քուէի իրաւունքը ծախուած է ազգային տուրք վճարողին»։ Ո՞վ է ծախած այդ քուէն, ո՞վ է այն անպիտան գնորդը, որ քուէ գնած է շահադիտական նպատակներով։ Համաձայն Ազգային Սահմանադրութեան, ազգային բոլոր մարմիններու անդամներն անխտիր անվճար պաշտօնեաներ են և նիւթական ոևէ շահագրգռութիւն չունին քուէ գնելու։ Սահմանադրութիւնը կ'ըսէ. «Ազգին ամէն մէկ անհատը առ Ազգը պարտաւորութիւններ ունի։ Ազգայնոց պարտականութիւնն է՝ ազգին պէտքերը պահանջած ծախքերուն մասնակից ըլլալ իւրաքիւրը իր կարողութեան չափովը։ Ամէն ազգային անհատ որ չափահաս է և վաստակ ու շահու տէր, պարտական է տրօք մասնակից ըլլալ ազգային ծախուց։ Տուրքի «բաշխման հիմը կը բռնուի իւրաքանչիւր անհատի կարողութիւնը»։

Արդ, պարզ չէ՞ միթէ, որ անձ մը եթէ շահագրգռուած է ազգի յառաջդիմութեամբ, կ'ուզէ հանրային կեանքի ղեկավարութեանը մասնակից ըլլալ իր ձայնովը, պարտաւոր է նաև իր քսակի բերանը բանալ, մանաւանդ որ վաստակի ու շահու տէր է։ Քուէի իրաւունք ծախելու հարցը ինչո՞ւ կարծարծուի։ Նման հարցեր դժբախտաբար կը յարուցուին Ազգային Սահմանադրութիւնը նսեմացնելու դիտումով միայն։

Կը բաւէ այսքանը։ Ազգային Սահմանադրութեան սահմանը հայ ժողովուրդն է. անոր կիրարկմանը հսկելու իրաւունքը այդ ժողովուրդին կը պատկանի։ Ոչ մէկն իրաւունք ունի անտեսելու մեր ժողովրդի սահմանադրութիւնը։ Եթէ պակասաւոր կողմեր ունի մեր պատկառազդու օրէնքը, այդ պակասութիւնները վերացնելու իրաւունքը նմանապէս հայ ժողովուրդին կը պատկանի։

ՀԱՅԵՐԸ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՄԷՋ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՓԱՇԱ ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՎԵՐՋԻՆ ԿԱՌԱՎԱՐԻՉԸ

Տեղական մամուլը խորապէս ազդուեցաւ վերջերս Հռոմի մէջ իր մահկանացուն կնքող Յովհաննէս փաշա Գույումճեանի դառնաղէտ կորուստը։

Ինչպէս ընթերցողները գիտեն՝ «Ազդակ» թարգմանը եղաւ Լիբանանի արաբատառ թերթերուն մէկուն այս առթիւ արտայայտած խորին ու անկեղծ զգացմանց, և խմբագրականով մըն ալ վեր առաւ անցեալի մէջ հայերու ունեցած օգտակար գործունէութիւնը այս երկրի մէջ։

Աւելորդ է ըսել թէ այս կորուստը, մեզ, հայերուս համար, աւելի զգալի է։ Այսօր, փաշայի մահուամբ կ'անհետանայ սերունդ մը որ իր պատկանած ցեղին անունը միջազգային—քաղաքական շրջանակներու ծանօթացուց, լաւ փայլ մը տալով հայուն անուան. փաշան հայ վերապրող ընտրանիին մէջ կարեւոր անձնաւորութիւն մըն էր, ու մենք այսօր իր կորստեան առթիւ խորին ցաւակցութիւններ յայտնելով միասին իր ազգակից արիւնով, սիրելեաց ու պարագաներուն՝ որպէս համեստ գնահատական մը իր ունեցած օգտաշատ գործունէութեան՝ առաջև կուտանք մանրամասն կենսագրութիւնը այս մեծ հայուն որ արժանաւոր եղած հսկայ մայրիի մը պէս ինկաւ օտար ափերու վրայ։

Յովհաննէս փաշա Գույումճեան ծնած է Բերա, Կ. Պոլիս, 6 դեկտ. 1858ին, Հայ կաթոլիկ ծնողներէ. իր նախահայրերը բնիկ Սվազցի են սակայն գաղթած են Պոլիս և կարեւոր պաշտօններ վարած թրքական կառավարութեան մէջ։ Իսկ մայրը կը պատկանէր Հալէպի մէջ ծանօթ Հալլա ցեղախումբին։

Ըլլալով ունեւոր ընտանիքի մը զաւակը ըստ հին սովորութեան, փոքրիկ Յովհաննէս նախնական կրթութիւնը կը ստանայ տունը մասնաւորապէս իրեն համար բերուած ֆրանսացի խնամակալ ուսուցչուհիէ մը։ Նախ տարի մը կը յաճախէ Պոլսոյ Մխիթարեաններուն և յետոյ նոյն միաբանութեան Վիէննայի դպրոցը, ուրկէ 14 տարեկանին կ'անցնի Փարիզ ուր ուսումը կը շարունակէ այն ժամանակ մեծ ժողովրդականութիւն վայելող Յիսուսեաններու մէկ դպրոցին մէջ։

Իր նախնական ուսումը աւարտելէ ու շրջանաւարտ ըլլալէ յետոյ՝ Փարիզէն կը վերադառնայ Պոլիս ուր և ժամանակ մը կը զբաղի իր թուրքերէնը կատարելագործելով։ Այլեւայլ պաշտօններով Եւրոպա վերադարձը յետաձգուելով՝ Արտաքին Գործոց Նախարարութեան մէջ պաշտօն մը կը ստանձնէ։ Այս առթիւ կ'ունենայ 1877ին։

Մասնաւորապէս 15 երկար տարիներ պաշտօնավարելէ յետոյ վերոյիշեալ Նախարարութեան մէջ՝ իր ցոյց տուած ուշիմութեան և որպէս գործունեայ երիտասարդ ունեցած ընդունակութեանց շնորհիւ, Հռոմի թրքական դեսպանատան առաջին քարտուղար կը նշանակուի։

Այս կարեւոր պաշտօնին ձեռնարկելու մեկնելէ առաջ կ'ամուսնանայ Պոլսոյ յայտնի հարուստներէն և երեւելիներէն բնիկ Նախիջեւանցի, Յակոբ էֆ. Քէչէօղլուի դուստր Օր. Պերճուհիին հետ։ Հոս միջանկեալ կերպով ըսենք որ փաշային կողակիցը մայրը հայերէն խօսիլ ու գրել գիտէ։ Դժբախտաբար ինքը փաշան, հայերէն շատ քիչ գրեթէ չէր գիտեր—պարագայ մը որուն փաշան ցաւով կ'անդրադառնայ իր մեր հասցէին ուղղած 22 յուլիս 1933 թուակիր նամակին մէջ։ Առոր իբր պատճառ կը նշէ յիշել այն պարագան՝ թէ իր ժամանակաշրջանին հայերէնի ուսումը յառաջ ալ ընդհանրացած չէր մեր մէջ, եւ ինքն ալ յաճախ օտարներու հետ շրջման մէջ ըլլալով՝ առիթը չունեցաւ իր մայրենի լեզուն կատարելագործելու։

Ինչպէս գիտենք, Համիտի գահակալութեան օրով ո՛չ թէ հայ ժողովուրդի հասարակ դասակարգը տիրապետող հալածանքի ու ջարդերու ենթարկուեցաւ՝ այլ հազար գլխանի հրէշը իր թաթը երկարեց պետական հայ բարձրաստիճան պաշտօնեաներու, հարուստներու եւ մտաւորականութեան նոյնպէս։ Այս անպատում չարչարանքներէ ու հալածանքներէ փաշան զերծ մնաց Հռոմի մէջ 15 տարուան խաղաղ և գործունեայ շրջան մը բոլորելով։

1908ին, սահմանադրութեան հռչակումէն յետոյ, որպէս ջերմ հաւատացեալ մը նորահաստատ ռեժիմի բանիւք ազգօգուտ ու շինարար ուղղութեան եւ բարեկամներու պնդումին վրայ, կը վերադառնայ Պոլիս։

Հոս նախ երեսփոխան կ'ընտրուի, և հուսկ յետոյ 1901ին, Արտաքին Գործոց նախարարութեան մէջ խորհրդատուի պաշտօնին կը կոչուի։ Այս կարեւոր պաշտօնը կը վարէ այնպիսի խոհեմութեամբ ու առողջ դատողութեամբ մը որ կառավարութեան վերին իշխանութեանց գնահատութեան կ'արժանանայ։ Չը մոռնանք աւելցնել թէ իր այս պաշտօնավարութիւնը կը զուգադիպի քաղաքական խառնաշփոթ շրջանի մը —թուրքօ—իտալական և պալքանեան պատերազմներու ընթացքին։ Հակառակ բազում դժուարութեանց և խոչընդոտներու, փաշան կը յաջողի իր ճշմարիտ քաղաքագէտի կարողութիւնը ցոյց տալ։

1912ին Գաբրիէլ էֆ. Նորատունկեան Արտաքին Գործոց Նախարար կը նշանակուի։ Տեսնելով որ երկու քրիստոնեաներու նամանաւանդ հայերու, Արտաքին Գործերու Նախարարութեան մէջ ունեցած առաւելագոյն դիրքը կրնայ թուրքերու նախանձին արժանանալ ու գրգռել զանոնք՝ այս երկուքին միջեւ եղած բարեկամական համակրութեամբ մը Յովհաննէս փաշա Գույումճեան կը հրաժարի իր պաշտօնէն և կ'ընդունի Լիբանանի կառավարչութեան պաշտօնը զոր ժամանակին մերժած էր։ Իր այս ընթացքը եւրոպական պետութեանց գնահատման կ'արժանանայ որոնք «բրօթօքօլը» կը վաւերացնեն և Սուլթանէն մասնաւոր հրովարտակը առնելէ յետոյ կ'ուղղուի դէպի Լիբանան։ Այս առթիւ է որ փաշա տիտղոսը կը տրուի իրեն։

(Շար.) ՍԻՍԱԿ ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆ

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԿԱՐԵՒՈՐ ՁԵՌՆԱՐԿՆԵՐ

ՀՈՎԱՆԱՒՈՐԵԱԼ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

40 միլիոն Ֆրանք յատկացուած է Նաւահանգիստի ընդարձակման համար

ԵՐԿԱԹՈՒՂԱԳԻԾ ՍՈՒՐԻՈՅ ԵՒ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ՄԻՋԵՒ

Երկու շաբաթէ ի վեր քաղաքս կը գտնուին երեք Ֆրանսացի դրամատէրներ՝ սուրիական դրամատան ընդհ. տնօրէն Պ. Պէրար, Փարիզի Օ. Հ. Բ.ի ընդհ. տնօրէն Պ. Ժան Քուբ եւ Փարիզի նաւահանգիստի ընկերութեան տնօրէն Պ. տը Մօնիօ։

Առաջին օրէն, երբ այս մեծահարուստ Ֆրանսացիները հասան Պէյրութ, քաղաքիս առեւտրական բարձր շրջանակներուն մէջ լաւատեսութիւն մը սկսաւ։ Հասկցուեցաւ նաեւ որ Բ. Գոմիսէր Պ. տը Մարթէլ ամէն օր երկարատեւ տեսակցութիւններ կ'ունենայ անոնց հետ։

Անցած ուրբաթ օր, մեծ սէրայի մէջ, տեղի ունեցած է երկար տեսակցութիւն մը Բ. Գոմիսէրին եւ դրամատէր Ֆրանսացիներուն միջեւ եւ որոշուած անմիջապէս սկսիլ կարգ մը տնտեսական ծրագիրներու գործադրութեան։

Ո՞րն են այդ ծրագիրները

Հետեւեալ ծրագիր — ձեռնարկներու մասին գոյացած է համաձայնութիւնը.

1 — Պէյրութի նաւահանգիստը ընդարձակել, ճիշդ Հայֆայի նաւահանգիստին մեծութեամբ։ Այն ատեն նաւերը ուղղակի ցամաք պիտի կրնան հանել իրենց փոխադրութիւնները.

2.— Մուսուլն ու Պարսկաստանը կապել Սուրիոյ, երկաթուղագծով մը։

Բարձր Գոմիսէրը այս ծրագիրներու յաջողութեան եւ անմիջական գործադրութեան համար ցոյց տուած է ամէն դիւրութիւն եւ ջանք։ Պ. Պէրար «Մարիէթ փաշա» շոգենաւով կիրակի առտու մեկնեցաւ Ֆրանսա։ Կը կարծուի որ ան Ֆրանսայի մէջ բանակցութեան պիտի մտնէ դրամատիրական ընկերութեանց հետ, հայթայթելու համար պէտք եղած գումարները։ Իսկ Պ. Ժան Քուբ, Օ. Հ. Բ.ի ընդհ. տնօրէնը կիրակի օր օդանաւով մեկնեցաւ Թէհրան, պարսիկ կառավարութեան հետ տեսակցելու համար։ Պ. տը Մօնիօ Պէյրութ կը մնայ եւ կը քննէ նաւահանգիստի ընդարձակման ծրագիրները։

Նաւահանգիստի ընդարձակման համար յատկացուած է 40 միլիոն Ֆրանք, այսինքն 2 միլիոն սուրիական ոսկի։ Ամսոյս 15ին արդէն պիտի սկսին շինութիւնները, որովհետեւ այս ձեռնարկը բանակցութեան կարօտ չէ եւ որոշուած է։ Երկու տարիէն հազիւ պիտի լրանայ այս ծրագիրը։

Սուրիոյ եւ Պարսկաստանի միջեւ երկաթուղագծի կառուցումը ուղղակիօրէն կապ ունի նաւահանգիստին հետ, որովհետեւ Պարսիկ կառավարութիւնը նպատակ ունի ազատ նաւահանգիստ ընել իրեն համար Պէյրութը։

ՊԱՂԵՍՏԻՆԵԱՆ ՆԱՄԱԿԱՆԻ

(Սեփական թղթակցութիւն)

Երուսաղէմ, 3 դեկտ.

Դատավարութիւնը վերջացաւ բայց վճիռը վերապահուած

Երուսաղէմի մէջ հոկտ. 13ին տեղի ունեցած արաբական արգիլեալ և ապօրէն ցոյցը ղեկավարած ու իրենց մասնակցութիւնը բերած ըլլալու յանցանքով ամբաստանուած երեք Արաբ ղեկավարներուն դատավարութիւնը վերջացաւ երէկ, շաբաթ, 2 դեկտ.։ Դատավարութիւնը ամբողջ հինգ օր տեւեց և ամբաստանեալները դատապարտուեցան՝ առանց վերջնական դատավճիռ արձակուելու՝ համաձայն խռովարարելու պատմական օրէնքի հատուած 25ին։

Բովանդակ դատավարութեան ընթացքին դատարանը, ակներև էր, երկու կէտերու պարզաբանումն ու ճշդումը կը հետապնդէր իր հարցապնդումներով։ Անոնք են.— Ա. Հաւաքոյթը ապօրէ՞ն էր թէ ոչ. Բ. Ամբաստանեալները այդ հաւաքոյթին մասնակցութիւն բերի՞ն։

Ատենակալը, դատավարութեան վերջաւորութեան, ամփոփումը կատարած է հնգօրեայ դատախօսութեան շրջանին դատախազութեան և պաշտպաններու բերած փաստերուն և պաշտպանութեանց և եզրակացուցած, թէ ամբաստանեալները ըստ վերոյիշեալ օրէնքին, յանցաւոր են և կը դատապարտուին, բայց, ըսած է ատենակալը, դատավճիռը կը վերապահէ, որովհետեւ պատճառութիւն և ժամանակ կ'ուզէ ունենալ քննելու և մտածելու համար, թէ ամբաստանեալներէն իւրաքանչիւրին ի՛նչ պատիժ պէտք է սահմանել։

Դատավարութեան վերջաւորութեան, երկու թեւի բաժնուած երկաթ ունկնդիրներու կողմէ երգուած ազգ. երգերու և «Անկախութեան» բացականչութիւններով և առողջութեամբ ամբաստանեալները հեռացան դատարանէն և մեկնեցան իրենց բնակարանները։

Թէև նախորդով գրած էի, թէ Նոյ. 29ին Երուսաղէմի դատավարութենէն անկախաբար Եաֆայի մէջ երկրորդ դատավարութիւն մը տեղի պիտի ունենար դատելու համար հոկտ. 27ին տեղւոյն ցոյցին մասնակցողներն ու պատասխանատուները, բայց վերջին պահուն ծրագիրը փոխուեցաւ և Եաֆայի դատավարութիւնը յետաձգուեցաւ Երուսաղէմի դատավարութեան վերջաւորութեան, որովհետև նոյն ամբաստանեալները հո՛ն ալ պիտի դատուին տեղւոյն ուրիշ երեւելիներուն հետ և նոյն դատաւորին կողմէ։

Հաւանաբար քանի մը օրէն Եաֆայի դատավարութիւնը սկսի։ Կը կարծուի թէ այդ օր ընդհ. գործադուլ պիտի յայտարարուի։

Արկած մը

Երէկ, կէս գիշերէն վերջ, Պաղեստինի կառավարութեան փառաւոր պաշտօնեան «Թագաւոր Դաւիթ» պանդոկին վրայ քաշած միջոցին ինքնաշարժ մը արկած կ'անցընէ։ Անմիջապէս կառավարութեան հիւանդանոցը կը փոխադրուի ուր փոքրիկ գործողութեան մը կ'ենթարկեն արկածեալը։ Կը վախցուի թէ պ. Էւէլէթին երկու ոտքերը կոտրած են։

«ԹԷՃՔԻԼԱԹԸ ՄԱԽՍՈՒՍԷ»

Թէշքիլաթը մախսուսէ»ի ընդհանուր պատասխանատուն Էրզրումի մէջ Պէհաէտտին Շաքիր պէյն էր և պատրաստած ու գործի անցուցած էր չէթէական խումբերը։

Մէկ կողմէ չէթէները երբ կը շրջանակէին սահմանամերձ շրջաններու մէջ իրենց ապստամբութիւնները գործել, միւս կողմէ Պէհաէտտին Շաքիր գաղտնի լրաբեր կը ղրկէր Ռուսիոյ ներսերը, որոնք ռուս բանակին թիւն ու շարժումները կը տեղեկացնէին Էրզրումի կեդրոնը։ Պէհաէտտին Շաքիր իրեն հասնող այդ տեղեկութիւնները կը յանձնէր հաղորդակայ Միւմթազ պէյին։ Ի հարկէ բանակն ալ առանձին լրատուներ ունէր, որով երկու լրատուութիւններ միացնելով կարելի կ'ըլլար թշնամիի ուժերուն և շարժումներուն մասին գաղափար մը կազմել։

Սակայն այդ օրերուն, ռուսերն ալ պարապ չէին կենար։ Դեռ պաշտօնապէս պատերազմի մասնակցած չէինք, հետեւաբար Էրզրումի ռուս հիւպատոսը կը մնար իր տեղը։ Կարգ մը ռուսական սպաներ կը գտնուէին այդ միջոցին Էրզրումի մէջ, որոնք իրենք զիրենք կը ներկայացնէին որպէս հիւպատոսարանի քարտուղարներ։ Այս ռուսական սպաները երբ առիթ գտնէին Էրզրումի շրջականերն կը պտտէին և մեր զինուորական կարգադրութիւններն ու ամրութիւնները կը քննէին։ Դժբաղդաբար այս լրտեսութիւնը չէինք կրնար արգիլել և ռուսական սպաներն ալ անկարելի կ'ըլլար երկրէն դուրս հանել, քանի որ հիւպատոսարանի պաշտպանութիւնը կը վայելէին։

Տօքթ. Պէհաէտտին Շաքիր պէյ երբ հասկցաւ որ մեր զինուորական և քաղաքական իշխանութիւնները անկարող են ռուսական հիւպատոսարանի լրտեսութիւնն ու դաւաճանութիւնը արգիլել, որոշեց ինքնագլուխ ճար մը գտնել։ Որովհետեւ շատ լաւ գիտէր որ Էրզրումի հայերը ռուսական հիւպատոսարանի լրտեսական կազմակերպութեան շատ կ'օգնէին, հետեւաբար անոնց մասնակցութիւնը պէտք էր գործի սկսիլ։

Պէհաէտտին Շաքիր պէյի գտած այդ հնարքը ռուսական սպաները վ. խմբուցած էր։ Այս գործը գլուխ հանելու յարմար միակ մարդն էր Էրզրումի երեւելիներէն Ծ-ֆէր պէյ։ Ան ռուս սպաները մօտէն հետապնդելով յարմար վայր մը և առանց ձայն գէպքերու տեղի տալու զանոնք վերացնելու պաշտօն ստանձնած էր։ Ասոր վրայ Ծ-ֆէր պէյ սկսած էր հետապնդել ռուսական հիւպատոսարանի այդ սպաները, որոնք ուրիշ կը պտտէին։

Ռուսերը առհասարակ խումբ մը նըստելով պտոյտի կ'երթային քաղաքին շրջանները և ուշադրութեամբ … կը մօտեցնէին բլուրները, ուշադրութեամբ քննելու համար մեր պատրաստութիւններն ու ամրութիւնները։ Օր մը, երբ անոնք այսպէս պտոյտի գացած էին, Ծ-ֆէր պէյ սկսաւ հետապնդել զանոնք, առանց նշմարուելու անոնցմէ։ Ռուսերու կառքը երկու բլուրներու մէջտեղէն անցնող ճամբու մը վրայ կ'սպասէր։ Հայ կառապանը կ'սպասէր իր էֆէնտիներուն վերադարձին։

Ծ-ֆէր պէյ առիթը օգտագործելով իսկոյն կը մագլցի բարձր բլուր մը և կը պահուըտի թուփերուն մէջ։ Ռուսական խոշոր քարեր հաւաքելէ վերջ թուփերու տակ, կ'սպասէ ռուսերու վերադարձին դէպի կառքը։ Արդէն մթնելու վրայ էր և ի հարկէ չպիտի ուշանար անոնց վերադարձը։

Կէս ժամ վերջ ռուս սպաները դիմացի բլուրին ետեւ տեսնուեցան և իրարու հետ կրակոտ խօսակցութիւններ և վէճեր ունենալով դէպի վար կ'իջնէին զիրենք սպասող կառքին քով։ Երբ մօտեցան կառքին և սկսան ներս մտնել, Ծ-ֆէր պէյ իր պահուըտած տեղէն քարի կտորներ սկսաւ գլորել կառքին գլխուն ուղղութեամբ։ Ռուս սպաները երբ իրենց վրայ տեղացող տասնի քարերը տեսան, շուարած ու սարսափած գոչեցին քնէն հազիւ արթնցած հայ կառապանին. «Հայտ քշէ, մի կեներ»։ Հազիւ այս հրամանը տրուած ձիերը քառատրոփ սկսան վազել կիրճոտ ճամբաներու վրայ։ Սակայն Ծ-ֆէր պէյ այնքան լաւ դիրք մը ընտրած էր որ հակառակ կառքը 500 — 1000 մեթր հեռացած ըլլալուն, դեռ ինք կ'իշխէր ամբողջ ճամբուն վրայ։ Քարերը իրար ետեւէ կուգային կառքին վրայ և ուրիշ սարսափ կը պատճառէին ռուսերուն։ Երբեմն քարերը կառքին մէջ իսկ կը մտնէին, հարուածելով ռուս սպաները։

Ծ-ֆէր պէյի կազմակերպած այս խաղը յաջողութեամբ պսակուեցաւ։ Ռուսերը նետուած քարերէն վիրաւորուած և մեռած չէին, սակայն սարսափի մատնուած էին։ Սպառնալիքն ալ ուրիշ բան չէր։ Կառքը անհետանալէ վերջ, Ծ-ֆէր պէյն ալ կարճ ճամբաներով Էրզրում վերադարձած էր։ Անկէ վերջ, ռուս սպաները ոչ մէկ օր կրցած էին Էրզրումէ քաղաքէն դուրս ելլել։

Երբ ռուսական լրտեսութիւնը Էրզրումի շրջանին մէջ այսպէս գործունէութեան մղուած էր, «Թէշքիլաթը մախսուսէ»ի Ռուսիա ղրկած մասնաւոր լրտեսները պարապ չէին կենար։ Անոնք սահմանամերձ ռուս գիւղերու բնակիչներէն մինչեւ մեր սահմանը բերելով ռուսերէն գիտցող թուրքերու միջոցաւ անոնցմէ լուրեր կը քաղէին։

Օր մը, քիւրտ ձիաւոր գունդի սպաներէն Սամէզ պէյ Տօքթ. Պէհաէտտին պէյի դիմելով յայտնած էր որ ինք վստահելի լաւ հայ մը կը ճանչնայ սահմանամերձ գիւղի մը մէջ, որ կրնայ մեծ ծառայութիւններ մատուցել «Թէշքիլաթը մախսուսէ»ին։ Ասոր վրայ Տօքթ. Պէհաէտտին հրահանգած էր այդ հայուն սահմանագլուխ կանչուիլը։ Եւ անոր հարցաքննութեան բացառիկ կարեւորութիւն տրուելուն պատճառաւ, Տօքթ. Պէհաէտտին անձամբ գնաց սահմանագլուխ Քէօթէկ գիւղը, ուր պիտի բերուէր այդ հայը։

Այդ հայուն անունը Արշակ էր։ Իր հարցաքննութիւնը իսկոյն պիտի տեղեկացնէր երրորդ բանակի հրամանատարութեան։ Երբ Տօքթ. Պէհաէտտին իմացաւ որ Արշակ Հաքիըգ գիւղը բերուած է, իսկոյն մեկնեցաւ հոն և սկսաւ հայուն հարցաքննութեան։

Այն օրերը ռուս-թրքական սահմանին վրայ գտնուող բոլոր հայերը, առանց բացառութեան, երբ Ռուսիոյ ի նպաստ լրտեսութիւն կ'ընէին և Թուրքիոյ հանդէպ իրենց հին թշնամութիւնները ի գործ կը դնէին, զարմանալի էր ռուսական բանակին մէջ ծառայող այս հայուն դաւաճանութիւնը ի վնաս Ռուսիոյ։ Զարմանալի էր, և հետեւաբար կասկածելի էր յայտնաբերութիւնը։ Ուստի պէտք էր հասկնալ թէ՝ ինչու՞ ան կ'ուզէ մատնել իր բանակը, որուն կը ծառայէր ինք։

Տօքթ. Պէհաէտտին Շաքիր կը կաս…

Գ. Եւէյըթ ցերեկը Արաբ ղեկավարներուն դատավարութեան ներկայ էր եւ կառավարութեան դատախազի պաշտօնը կը կատարէր։

Քննիչ Յանձնախումբը գործի կը ձեռնարկէ

Ցուրտ կիրակի … օր, ամսոյն 5ին, Սըր Ուիլիըմ Սուլիվէնի նախագահութեան տակ գտնուող քննիչ Յանձնախումբը գործի պիտի ձեռնարկէ։ Այժմէն պատրաստուած է յառաջիկայ … Յանձնախումբը իր քննութիւնները պիտի վարէ։ ԹՂԹԱԿԻՑ

ԻՆՉՈ՞Ւ ԿՈՒՍԱՆԱՑ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆԸ

ՏԱՐԱԿԱՐԾՈՒԹԻՒՆ ՏԵՂԻ ՈՒՆԵՑԱԾ Է ՓՈՓՈԽՈՒԹԵԱՆՑ ԱՌԹԻՒ

Գրած էինք որ Լիբանանի վարչական փոփոխութեանց ծրագիրները պատրաստուած են և ամէն ինչ վերջացած՝ յայտարարելու համար բարեփոխուած Սահմանադրութիւնը։ Նախատիպ օր կ'սպասուէր այդ յայտարարութեան։

Սակայն, մինչեւ այսօր դեռ լռութիւն կը տիրէ եւ եռուզեռը պակսած է Փոքր Սէրայի մէջ։ Այս յետաձգման իբր պատճառ ցոյց կուտան տեղական թերթեր Բարձր Գոմիսէրութեան դատական խորհրդական Պ. Մագասի անհամաձայնութիւնը Սահմանադրութեան բարեփոխութիւններուն առթիւ։ Կըսեն թէ՝ Պ. Մագաս չէ ուզած վաւերացնել տեղի ունեցող փոփոխութիւնները, առարկելով որ միայն Ներկայացուցչական Ժողովը իրաւասու է նման փոփոխութեանց։ Բարձր Գոմիսէրի և Պ. Մագասի միջեւ տեղի ունեցող տարակարծութեան պատճառաւ, պէտք նկատուած է առնել Ֆրանսայի Արտաքին Նախարարութեան կարծիքը եւ փոփոխութեան ենթարկուած Սահմանադրութիւնը և Պ. Մագասի առարկութիւնները ղրկուած են Փարիզ, օդանաւով։ Երէկ արդէն ստացած կ'ըլլայ Նախարարը և քանի մը օրէն կ'սպասուի պատասխանին։

Ուրիշ պատճառ մ'ալ ցոյց կը տրուի Հայրիկ Փաշա Սաատի նախագահութեան ընտրութեան դէմ յարուցուած բողոքները։ Կըսուի թէ՝ Ն. Վսեմութեան հակառակորդները բուռն բողոքներ ներկայացուցած են Բ. Գոմիսէրին։

կ'ըսէր Ա… Ռուսիոյ մասին … տեղեկութիւնները թէպէտ շատ … էին և կայսր…, սակայն կարելիութիւն չկար անոնց ճշմարտութիւնը ստուգելու։ Որով ուրիշ յարմար էր չհաւատալ։

Տօքթ. Պէհաէտտին Շաքիր հարցուցած էր անոր.

— Արշակ էֆէնտի կ'ըսէք թէ դուք ռուսական ժանտարմերիի մէջ կ'աշխատիք. ինչպէ՞ս կրցաք սահմանը անցնիլ և գալ մինչեւ հոս.

— Ձեզի ըսեմ բուն ճշմարտութիւնը։ Իմ սպաս զիս ղրկեց ռուսական լրատուութեան գիւտի սպային։ Այդ սպան ինծի … երկեց թրքական սահման երթալով քննել հայերու ուժերն ու պատրաստութիւնը և տեղեկացնել իրեն։ Եւ թելադրեց որ ինքզինքս թուրքերու բարեկամ ցոյց տամ այդ նպատակի հասնելու համար։ Եւ անոր այդ պաշտօնով եկայ մինչեւ հոս։

— Այս խօսքերով ոչ թէ ինքզինքդ պաշտպանած, այլ ուրիշ մատնուած կ'ըլլաս։ Ինչպէ՞ս պիտի կրնանք վստահիլ, որ դուն հաւատարիմ պիտի մնաս մեզի։ Տուած լուրերուդ իրականութիւն ըլլալը ինչպէ՞ս պիտի փաստես։ Մանաւանդ ռուսերը դաւաճանելով մեզի ծառայելու որոշումդ ինչպէ՞ս պիտի կրնանք հաւատալ։ Քիչ մը բացատրութիւն կրնա՞ս տալ մեզ այդ մասին։

— Ասկէ դիւրին բան չկայ։ Ես ձեզմէ առայժմ ոչ մէկ ակնկալութիւն կ'սպասեմ։ Երբ հաւատաք՝ … Երբեք գործիս չխառնուիք ռուսերուն ծառայել. որովհետեւ անոնց … ես հաւատարիմ զինուոր մըն եմ։ Բայց երբ ձեզի ծառայեմ, ի հարկէ ինծի … դրամ պիտի տաք։ Ուրեմն փորձեցէք զիս և համոզուեցէք։

(3) (Շար.)

ԴԵՐՁԱԿՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Փարիզի «Լա Տըվիզօ» ձեւագիտական վարժարանէն վկայուած, փորձառու եւ կարող դերձակ մը, գործ կը փնտռէ։

Դիմել «Ազդակ»ի միջոցաւ.

ՍԻՆԵՄԱՅԻ ԱՇԽԱՐՀԷՆ

ԿԵՆՍԱԳՐԱԿԱՆ ԳԻԾԵՐ

Էրնէսթ Լիւպիչ, աշխարհահռչակ բեմադրիչը, ծնած է հրեայ աղքատ ընտանիքէ մը, 1892ին Պերլինի մէջ։

Իր մանկութենէն սկսեալ կատաղի սիրահար էր թատրոնին և շարժանկարին։ 1911ին առաջին անգամ երեւցաւ Աւստրիացի Max Reinhardtի խումբին մէջ, զոր Գերմանիայէն, Փարիզ եկած էր բեմադրելու մի քանի ներկայացումներ «Վօտվիլ» թատերասրահին մէջ։ Այս ներկայացումներուն կը մասնակցէր Լիւպիչ իբր սիրող և իր վարպետին միշտ գովեստով կը խօսէր իր մասին, դրուատելով անոր կարողութիւնը և անոր արուեստագէտի հմտութիւնը։

1913ին, ան վերջնականապէս ձգեց թատրոնը և նետուեցաւ սինէմա, ուր ճանչցուեցաւ և ճանչցաւ շատ մը ականաւոր արուեստագէտներու հետ և որոնց կարգին Փօլ Տավիտսոնը, զոր իր կողմին մէջ շատ պատանի Էրնէսթը անոր … մէջ անոր ընդունակութիւնը։ Իբր զինուոր գեղակատար խաղցած է La Princesse des huitres ֆիլմին մէջ, զոր ամերիկեան կատակերգութիւն մըն է (այս ֆիլմը մեծ յաջողութիւն գտած է ժամանակին) որմէ անմիջապէս յետոյ եկած է Պերլին իր ծննդավայրը, դարձնելու համար Լոռուբէ ֆանթէզինը, U. F. A. ընկերութեան մէջ։ Յետոյ Քարմէնը Փօլա Նէկրիի հետ։ Յաջողութիւնը կատարեալ էր։ 1920ին դարձուցած է «Անէտաս Պոլէյն» պատմական մեծ ժապաւէնը մասնակցութեամբ հռչակաւոր ողբերգակ Էմիլ Ժանինկսի, զոր միեւնոյն ժամանակ իր հայրենակիցն է։ Շատ յաջողած կրկին քով քովի առանք Էրնէսթն ու Փօլա Նէկրին «Սիւմիւրըն» ֆիլմին մէջ, Մաքս Ռէյնարդի ղեկավարութեան տակ։ Մինչեւ 1922 ան հետզհետէ երեւցաւ հետեւեալ ֆիլմերու մէջ.- Լա Քարէնթիւլ, Լա Ֆըլամ, Ֆարաօն եայլն, եայլն, միշտ ընկեր ունենալով Էմիլ Ժանինկսը և Փօլ Վէժները։ Լիւպիչի համբաւը մինչեւ Ամերիկա հասաւ զոր չուշացաւ զինք հրաւիրել Հօլիվուտ, դարձնելու համար Տօրօթի Վէրնօն ըլ Հէտօրն Հօլ պատմական չքեղ ֆիլմը՝ մասնակցութեամբ Մարի Բիքֆորի։ Էրնէսթ հետեւելով իր ընկերոջ … «Ոսկի Թատ-ավալ…» պատրաստութեան։ Այս վերջինը թէեւ միւս ֆիլմերուն չի հաւասարիր, բայց անոնցմէ ամենէն ուշիլ խնամուածն ու հետաքրքրականն է։ Այս ֆիլմը իր վերջին գործն է, որմէ յետոյ կոնչուեցաւ «Վարներս» ընկերութեան մօտ որպէս բեմադրիչ դարձնելու համար զօսէտ մը, … Ադօֆ Մէնժուն և Մարի Փրէվօսթի, զոր ժամանակին մեծ աղմուկ հանեց։ Բայց վերջապէս բեմադրիչը կրկին վերադարձուեցաւ երբ կատակերգութեան մեծ կատակերգութիւնը «Գոլէտիէն» Ֆրանսայի մէջ։ Էրնէսթի համբաւը երթալով կ'աճէր, զանազան շարժանկարի ընկերութիւններէ հրաւէրներ կը տեղային։ Վերջապէս Փարամունթ ընկերութիւնը մեծ պատիւներով ընդունեց մեծանուն բեմադրիչը. զոր ներկայացուց «Փարաթ տէ Ամուր» աշխարհահռչակ ժապաւէնը և ալէ … ֆիլմը մասնակցութեամբ Լիւչի Օթօնի. յետոյ M.G.M. ընկերութեան բեմադրեց «Լէ Բրինս էթիւտիան» ֆիլմը զոր, շնորհիւ Ռամօն Նովարոյի և Նորմա Շէրրիի …ի խաղարկութեանց, բեմադրիչը …ուեցուցին։

Նոյն ժամանակները նոր ելած էր ձայնաւոր ֆիլմը. Լիւպիչ փորձեց դարձնել Ապիմ ժապաւէնը, զոր իր անյաջող գործերէն մէկը եղաւ. բայց շատով այդ վախը փարատեցաւ երբ երեւան եկաւ խօսուն ֆիլմը և մեծանուն բեմադրիչը՝ «Սիւմիւրըն» … Si j'avais un milion… հետաքրքրական զաւեշտ և Haut Pégre մասնակցութեամբ գեղեցիկ վարի Միրիամ Հոփքինսի և Հէրպէրթ Մարշալի, զոր նոյնպէս մեծ յաջողութիւն գտաւ սինէմայի աշխարհին մէջ։

ՇԱՀԷ - ՇԱՀԱԼԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ԳԱՂՈՒԹԱՀԱՅ

ՀԱՅ ՆԿԱՐԻՉԻ ՄԸ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

Հոկտեմբեր 22ին, Ֆաշական կուսակցութեան Իտալական ու ուրիշ նախարարներու ներկայութեան, բացումը կատարուեցաւ Հռոմի երիտասարդ արուեստագէտներու ցուցահանդէսին, որուն կը մասնակցի նաեւ հայ նկարիչ Բիւզանդ Կոնամանեան չորս նկարներով։ Բազմանդ ներկայ գտնուող Իտալացի քննադատներ ջերմ ու գնահատական տողերով արտայայտուեցան իրենց գրութիւններուն մէջ, Կոնամանեանի չորս նկարներուն մասին, զանոնք դասելով ցուցահանդէսին լաւագոյն կտորներու շարքը գոյնի, «ֆօմփօզիսիօնի» եւ զգալու մեծ կարողութեան տեսակէտով:

Գործերուն արժէքին ապացոյցներէն մէկն ալ այն որ, հայ նկարիչի ցուցադրած նկարներէն երեքը ցուցահանդէսի բացման առաջին օրերուն իսկ գնուեցան ականաւոր անձերու կողմէ — Իտալիոյ կրթական նախարար Պ. Պօտէօ, Տօֆ. Կապպօ որ նախագահն է Կուսիֆօ Ունիվերսիթարիօ Ֆաշիսթայի եւ Հռոմի կառավարչութիւնը։

Պ. Բիւզանդ Կոնամանեան ծնած է Տրապիզոն, 1909ին, հետեւաբար նկատի առնելով իր երիտասարդ տարիքը, ներելի է սպասել իր առջեւ խոստումներով լի ապագայ մը։

ՀԱՅ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏԻ ՄԸ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԸ

«Պէոնըր Թակպլաթ» թերթի գեղարուեստական բաժնին մէջ յօդուածագիր մը գովեստով կը խօսի երիտասարդ նկարիչ Զարեհ Մութաֆեանի մասին, Ան իր նկարները ցուցադրած է օրեր առաջ մը մէջ։ Նկարները կը բաղկանան դիմանկարներէ եւ «ֆօմփօզիսիօններէ»։

Յօդուածագիրը, Ասօլֆ Շրայներ, կը սէ թէ ապրող նկարներուն մէջ ալ երեւան կուգայ որոնող խառնարանի ոգի մը, որ չի գիտեր ինչով զոհանալ։ Իր յօդուածը ունի «Շահեկան հայ նկարիչի մը երեւումը» խորագիրը։

Մութաֆեանի գործերուն մէջ ամփոփուած է թէքնիքի եւ զգացումի այլազանութիւն։ Ան անկայուն ու մտավառ ոգի մըն է, որ չի գիտեր սեղմուիլ։ Ասիկա թէքնէն մեծ արուեստագէտ մը ապագան է։

«Ոգեխ Ուլրիխ», մանրամասն վերլուծելէ վերջ ցուցադրած գործերը, կ'եզրակացնէ թէ «տարակոյս չկայ որ Մութաֆեան մօտաւոր ապագայի արժէքաւոր համբաւներէն մէկը կը դառնայ, որով հետեւ հասած է արուեստի ըմբռնումի այն տարիքին, ուր ուրիշներ կը խօսեցնեն թակալիքին»։

Իսկ «Պէոնըր Թակպլաթ»ի մէջ լոյս տեսած յօդուածին մէջ ի մէջ այլոց կը կարդանք. — «Մութաֆեանի գործերը ինքնին ներկայացուած են այնքան արուեստով որ, մարդ կը մոռնայ թէ որն է արուեստագէտին դիմաւորութիւնը, — ներկայացնել ինչ՞ը, թէ մեծացումը։ «Երաժշտութիւն» մէջ իմաստ այնքան խորութիւն կայ որքան արուեստ. Իսկ «Կառօտ հրգօ»ին մէջ Մութաֆեան կրցած է ծննդավայրի կարօտով տառապած խումբ մը լաւ ցուցադրուած դէմքերուն վրայ ամբողջ զանգուածի մը ներքը դնել։ Մութաֆեանի գործերուն վրայ գաղափարը վայրկենական յայտնութիւնով, աչքի վայելքին հետ հոգեկան վայելքն ալ կը ներկայացնէ անսահմանօրէն:

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՍԵՒԱՆ - ԶԱՆԳԻ

Սեւան-Զանգի հարցի կապուած երկրաբանական եւ գիտահետախուզական աշխատանքներու պաշտօնով Հայաստան ղրկուած մասնաւոր յանձնախումբի մը անդամներէն Ն. Բինգեման հետեւեալ բաց նամակը կը հրատարակէ խորհրդային Հայաստանի մէջ.—

Այս տարի գիտական երկրաբանական հետազօտութիւններ կը կատարուին, ճշդելու համար Սեւան լճի ջուրի պաշարը, որ պիտի օգտագործուի Քանաքեռի ելեկտրակայանին համար։

Զանգի գետը Քանաքեռի ելեկտրակայանին մօտ մէկ վայրկեանի մէջ կուտայ տասնհինգ խորանարդ մեթր ջուր, մինչդեռ կայանին աշխատանքին համար անհրաժեշտ է 60 խորանարդ մեթր։ Եւ ջուրի այդ պաշարը պէտք է առնել Սեւանէն։ Հետեւաբար, լիճէն ջուր առնելու հարցը կապուած է ելեկտրակայանին աշխատանքներուն հետ, ինչպէս նաեւ արդիւնաբերական այն կազմակերպութիւններուն հետ, որոնց պիտի սպասարկէ ելեկտրակայանը, — յիշենք ձգախէժի գործարանը։

Այս տեսակէտով, լիճէն ջուր առնելու հարցը աւելի քան այժմէական է։

Անհրաժեշտ է երկրաբանական քննութիւններ կատարել, որպէսզի կարելի ըլլայ սահմանել կայանին ջուր տուող ջրանցքին կամ փապուղիին ուղղութիւնը, պարզել այդ շինութիւններուն ամրութեան պայմանները, փորուելիք հողաշերտին վիճակը, մանաւանդ ջրանցքին կամ փապուղիին գծին վրայ ստորերկրեայ ջուրերուն քանակը: Առանց այդ հարցերուն լուծման, պարզ է որ կարելի չէ որ եւ է նախագիծ շինել, աւելին երբ այսպէս շարունակուի, կարելի չէ արտօնութիւն ստանալ շինութիւնները սկսելու 1934ին։ Մինչդեռ պէտք է շինութիւնները սկսիլ անպայման 1934ին, որպէսզի Քանաքեռի ելեկտրակայանը առանց ջուրի չմնայ եւ չսուժեն կայանին կապուած հաստատութիւնները։

Սակայն տեսէք թէ ինչպէս կ'ընթանան գործերը։ Սեւանի յանձնախումբը Մոսկուայէն կը հրաւիրէ մեզ, որպէսզի հրսկենք հետախուզութեանց վրայ, նորեր փորելու տեղերը եւ անոնց խորութիւնը ճշդելու աշխատանքներուն վրայ։ Փորելու աշխատանքը յանձնուած է համապատասխան մարմինի մը հսկողութեան, բայց մէկուկէս ամիս է անցած եւ դեռ աննշան աշխատանք է կատարուած։ Եթէ այսպէս երթայ, պիտի վիժի գործը։ Ձմեռը երբ սկսի, գործը բոլորովին պիտի խանգարուի»։

ՍԻՆԷՄԱ ԱԼՖՈՆՍ

7 Դեկտ. հինգշաբթիէն սկսեալ կը ներկայացուի աշխարհահռչակ եւ անմոռանալի Ֆիլմը

ՏԱՆԹՕՆ

Զգայացունց տեսարաններ Ֆրանսական Յեղափոխութեան գէպքերէն. հարիւր հազարաւորներ կիյոթինով կը գլխատուին։ Փարիզի մէջ այս ֆիլմը ներկայացուած է Ֆրանս. Հանր. Նախագահին հովանաւորութեամբ։

Ամէն մարդ պէտք է տեսնէ այս պատմական սքանչելի Ֆիլմը։

ԱԶԴԱԿԻ ԹԵՐԹՕՆԸ

ԳԱՐԱՄԱԶՈՎ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐԸ

Թարգմ. ԵՂԻՇԷ ՍԱՆՈՒԻԿԵԱՆ

Հեղինակ ՖԻՕՏՈՐ ՏՕՍԹՈՒԷՎՍՔԻ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Ե. ԳԻՐՔ

ԹԵՐ ՈՒ ԴԷՄ

Ու զիրենք սիրելնուս համար է որ մեղքը կը թողլանք իրենց, որովհետեւ մեր վրայ կառնենք այդ մեղքերուն հոգը։ Իսկ իրենց՝ անոնց վայելքը։ Պիտի պաշտեն մեզ բարերարներու նման։ Մե՛զ, որ մեր վրայ կ'առնենք իրենց մեղքերուն հոգը։ Ամէն բան պիտի ըսեն մեզի, ու նայելով իրենց հնազանդութեան չափին, իրենց պիտի արտօնենք կամ պիտի արգիլենք իրենց կիներուն կամ սիրուհիներուն հետ ապրիլը, զաւակներ ունենալը կամ չունենալը, ու հաճոյքով պիտի հնազանդին մեզի։ Մեզի պիտի վստահին իրենց խղճմտանքին ամենէն գաղտնի գաղտնիքները, ու մենք լծերնիս պիտի ուղղենք ամէն բանի մէջ ու ամէն բանի համար, ու մեր վճիռները պիտի ընդունուին ցնծութեամբ. որովհետեւ անոնք զիրենք պիտի ազատեն ընտրութիւն կատարելու և ազատօրէն սահմանումներ ընելու հոգէն։ Բոլոր միլիոնաւոր մարդիկը, այսպէսով, երջանիկ պիտի ըլլան բացի հարիւր հազարներէ մը, բացի մեզմէ, գաղտնիքին պահապաններէն։ Արդ. մենք դժբախտ պիտի ըլլանք. Երջանիկները միլիոնաւոր միլիոնները պիտի ըլլան, ու բարին ու չարը ճանչցող հարիւր հազար անբծեալ դժբախտներ միայն գոյութիւն պիտի ունենան։ Անոնք պիտի մեռնին խաղաղօրէն, քաղցրօրէն պիտի մարին քու անունիդ մէջ ու գերեզմանէ անդին, մահ՛ը միայն պիտի տեսնեն։ Մինչ այդ մենք պիտի պահենք գաղտնիքը, պիտի հրապուրենք զիրենք, իրենց երջանկութեան համար, երկնաւոր յաւիտենական վարձատրութեամբ մը։ Արդ, եթէ ուրիշ աշխարհ մը կայ, անշուշտ որ մեզի պէս էակներու համար չէ սահմանուած։ Կը մարգարէանան թէ պիտի գաս, ընտրեալներովդ ու հպարտներովդ շրջապատուած, թէ պիտի յաղթանակես, մենք կ'ըսենք թէ հպարտներդ իրենց կեանքը միայն ազատեցին, իսկ մենք, մենք ազատեցինք ամբո՛ղջ աշխարհը։ Կ'ըսեն թէ պոռնիկը կենդանիի վրայ նստած, ու խորհուրդի բաժակը ձեռքին, պիտի անպատուի, և թէ ակարները դարձեալ պիտի ըմբոստանան ու պիտի պատռեն իր ծիրանին և մերկացնեն իր պիղծ մարմինը։ Բայց, ես պիտի կանգնիմ այն ատեն ու քեզի պիտի ցուցնեմ հազար հազարաւոր երջանիկները որոնք չեն ճանչցած մեղքը։ Իսկ մենք, որ իրենց երջանկութեան համար առանձնացինք իրենց սխալներուն ծանրութիւնը, մենք պիտի ցցուինք առջեւդ, ըսելով. «Դատէ՛ մեզ եթէ կրնաս, և եթէ կը համարձակիս»։ Ձեզ վախնար քեզմէ։ Ես՛ ալ անապատ գացած եմ, ես ալ ապրած իմ մարախներով ու արմատներով, ես՛ ալ օրհնեցի ազատութիւնը զոր տուիր մարդոց ու ես ալ երազեցի հաշուուիլ Ջօրաւորներուն մէջ։ Բայց չուզեցի հրաժարեցայ այդ երազէն. մերժեցի միանալ այնպիսիներու որոնք կը սրբագրեն քու գործդ։ Թողուցի որ հպարտները երթան պատրաստեն խոնարհներու երջանկութիւնը։

Ինչ որ կ'ըսեմ քեզի պիտի իրականանայ, մեր կայսրութիւնը պիտի բարձրանայ։

Կը կրկնեմ թէ վաղը, իմ մէկ նշանիս վրայ, պիտի տեսնես որ հնազանդներու հօտ մը բոցավառ ածուխներ պիտի բերէ այն խարոյկին ուր պիտի մեռցնեմ քեզ, մեզ անհանգիստ ընելու եկած ըլլալուդ համար։ Արդարեւ, ո՛վ քեզմէ աւելի արժանի է խարոյկին։ Վաղը պիտի այրեմ քեզ։

Իվան կանգ առաւ։ Խօսած ատեն շատ բոցավառած էր։ Ցանկարծ, բարձրաձայն խնդաց։

Ալիոշա լռօրէն մտիկ ըրած էր, ծայրայեղ յուզումով մը։ Բազմաթիւ անգամներ ուզեց ընդմիջել եղբայրը, սակայն զսպեց ինքզինքը։

— Բայց… անիմաստ խօսքեր են ասոնք։ Քու պօէմադ գովեստ է եւ ոչ թէ դատապարտութիւնը Յիսուսի։ Ո՞վ կը հաւատայ ազատութեան մասին ըսած խօսքերուդ։ Ա՞յդ ձեւով պէտք է հասկնալ զայն։ Ա՞յս է Ուղղափառ Եկեղեցիին վարդապետութիւնը։ Հռո՛մը թերեւս, կաթոլիկներէն աւելի լաւ ըսա հաւաքննիչները՛, Յիսուսականները՛։ Սակայն, այս ի՛նչ ցնորային անձնաւորութիւն է քու հաւաքննիչդ։ Ո՞րո՛նք են ուրիշներու կողմէ ստանձնուած իր մեղքերը։ Ո՞րո՛նք են իր գաղտնիքներուն պահապանները որոնք իրենց վրայ կ'առնեն նզովքը, եւ երջանկութիւնը կը ձգեն մարդկութեան։ Ե՞րբ տեսնուեցաւ ատիկա։ Մենք կը ճանչնանք Յիսուսականները, գէշ կը խօսուի իրենց մասին, բայց ըսածի՞դ չափ Սրբե՛ր… Բանակին միջոցաւ է որ Հռոմ կ'ուզէ աշխարհը ենթարկել պապին կայսերական գերիշխանութեան։ Ահա իրենց մտապատկերը։ Ասոր մէջ ո՛չ մէկ գաղտնիք, ո՛չ մէկ տխրութիւն կայ… Իշխելու ամենապարզ բաղձանք, երկրային երջանկութեան ամենացած ծարաւ, տարօրինակ տեսակ մը գերութիւն ու հետաքրքրական կէտով թէ անոնք «կալուածատէր» պիտի ըլլան, ահա եղածը։ Աստուծոյ չեն հաւատար թերեւս, ցնորք մըն է քու հաւաքննիչդ…

— Կեցի՛ր, կեցի՛ր, ըսաւ Իվան խնդալով։ Ի՜նչ շատ կը զայրանաս։ Ցնո՛րք ըսիր։ Թո՛ղ ըլլայ, կ'ընդունիմ։ Սակայն, իրա՞ւ կը հաւատաս ուրեմն թէ վերջին դարու բոլոր այս կաթոլիկ շարժումները երկրային տարկացման ճիգեր ըլլան։ Հայր բայսի՞ն սորվեցուց քեզի ասիկա։

(91) (Շար.)

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՈՒԺԵՐԸ ԾԱՅՐԱԳՈՅՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ

Ճափոն պատերազմ. նախարարին տուած մէկ տեղեկատուութեան համաձայն, Ծայրագոյն Արեւելքի մէջ, վերջերս, ռուսական զինուորական ուժերը կրկնապատկուած են։ Նոր պատերազմ-կան օդանաւեր եւ թանքեր աւելցուած են հոն։ Պատերազմի մը պարագային ռուսական օդանաւերը ի վիճակի պիտի ըլլան յարձակելու ճափոնական մայրաքաղաքին վրայ։ Ծայրագոյն Արեւելքի ռուսական ուժերը տասը զօրաբանակներէ կը բաղկանան։ Ռուսական բանակը այս հաշուով ,,Ծայր. Արեւելքի մէջ ունի ներկայիս 1.200.000 զինուոր, զինուած պատերազմական ամենավերջին զէնքերով։ Ռուսերը պատերազմի պահուն կրնան Ճափոնի դէմ հանել 75 զօրաբաժիններ (հետեւակ) եւ երկու զօրաբաժին ալ ձիաւոր։ Անոնք այդ զինուորներուն կրնան միացնել 2.500 օդանաւ եւ 1500 թանք, զրահապատ ու խոշոր կազմուածքով։ Կարմիր բանակը, որակի եւ քանակի տեսակէտներով, ներկայիս հասած է նախապատերազմեան ռուս բանակի բարձրութեան։ Ռուսերը ունին 40 խոշոր, ռմբակոծող օդանաւեր որոնք պիտի գործեն Վլատիվոսթոքի եւ Նիքոլսքի միջեւ։ Այս միջոցին՝ ռուս 6 ընդծովեաներ, Վլատիվոսթոքի ուղղութեամբ փորձեր կը կատարեն՝ գաղտնի։ Ներկայիս կը շինուին նաեւ 6 նոր ընդծովեաներ։ Ճափոնական մամուլը վախ կը յայտնէ ռուս օդանաւային վտանգի մասին։

Պելճիքա եւ Ռուսիա

ՊՐՈՒՔՍԷԼ.— Խորհրդարանը այս միջոցիս կը քննէ Արտաքին Գործերու Նախարարութեան ելեւմուտքի խնդիրը։ Ը. կերվար-կան երեսփոխան մը խնդրեց, որ Պելճիքան իսկոյն ճանչնայ սովիէթներու կառավարութիւնը։ Արտաքին Գործոց Նախարարը պատասխանեց. «Որքան ատեն Ռուսիան պելճիքական արտադրութիւններուն համար լաւագոյն կարգադրութիւնը չըներ, սովիէթներու կառավարութիւնը չի կրնար ճանչցուիլ մեր կողմէ։ Սովիէթներ շատ երկիրներու խօսք տուին պոլշեւիկեան պրոպականտ չընել։ Խոստումնին չեն յարգած սակայն, բայց Ռուսիոյ եւ Պելճիքայի միջեւ պէտք է որ համաձայնութիւն մը կնքուի։ Այդ համաձայնութենէն մեծապէս պիտի օգտուին երկու երկիրներու առեւտուրն ու տնտեսութիւնը։

Փոթորիկին աւերները Թուրքիոյ մէջ

Կ. ՊՈԼԻՍ.— Սեւ Ծովու վրայ պատահած ահռելի փոթորիկին պատճառաւ Տրապիզոնի ծովեզերեայ շրջանը ամբողջովին աւրուեցաւ ու քանդուեցաւ։

Ֆրանգօ-գերման յարաբերութիւնները

ՓԱՐԻԶ.— Արտաքին Գործոց Յանձնախումբի ժողովին նախագահեց պ. Պէրանժէ։ Անիկա, ելեւմտական խնդրոյն վիճաբանութիւնները գտնելով հանդերձ ստիպողական՝ խնդրեց որպէսզի ժողովը անցնի իսկոյն արտաքին քաղաքականութեան վիճաբանութեանց։ Շատ մը տարաձայնութիւններ շրջան կ'ընեն մեր արտաքին քաղաքականութեան մասին։ Շատ կը խօսուի մանաւանդ ֆրանգօ—գերման յարաբերութեանց մասին։ Պէտք է Ֆրանսական կառավարութիւնը բարձրօրէն լսելի ընէ իր ձայնը։ Պ. Ռէյնալտ, պատասխանեց, որ պիտանէլի վիճաբանութիւններէն անմիջապէս յետոյ, պիտի սկսին մեր արտաքին քաղաքականութեան նիւթերը։ Ֆրանսական կառավարութիւնը Ֆրանսայի արտաքին քաղաքականութեան մասին լսելի պիտի ընէ իր ձայնը բարձր, սգաստ եւ ինքնավստահ եղանակով մը։

Գերմանօ-Լեհական դաշինքը

ՊԷՐԼԻՆ.— Պերլինի լեհական դեսպանը եւ Գերմանիոյ Արտաքին Գործերու Նախարարութեան վարիչը պ. Մէյէր, փոխանակեցին իրարու մէջ, գերմանօ—լեհական դաշնագրին վերաբերեալ թղթերը։

Լիթվինօֆ ինչո՞ւ Եւրոպա կ'երթայ

ՓԱՐԻԶ.— «Թան» կը գրէ.— Այն պահուն երբ Լիթվինօֆ Մ. Նահանգներէն վերադառնալով կ'երթայ դէպի Հռոմ, բոլորին աչքերը կը նային դէպի Ծայր. Արեւելք։ Ռուսիա, երբ կը ճանչնայ Նոր Աշխարհի, տարր միակ պատճառը հեռաւոր Արեւելքի մէջ ծագած նոր խնդիրներն ու ծանր կացութիւնն է։ Այս մասին կասկած չկայ։ Ռուս—ճափոնական խնդիրները որոշ արժէք և կարեւորութիւն կը ներկայացնեն նաեւ եւրոպական պետութեանց համար։

Եթէ Ճափոն և Ռուսիա ուզեն իսկոյն պատերազմիլ, անշուշտ անոնցմէ մին կամ միւսը պիտի ուզէր Ջինաստանի չէզոքութիւնը։ Ահա՛, տարր համար է, որ Ճափոն կ'աշխատի հիմա, բարեկամական յարաբերութիւններ մշակել Ջինաստանի հետ։ Մինչ, Ռուսիա, կ'աշխատի զօրացնել համայնավարական տարրերը Ջինաստանի մէջ։ Այդ տարրերէն, անիկա, պատերազմի մը պարագային կրնայ օգտուիլ։

Սովիէթներու Արտաքին Գործոց Նախարարը Իտալիա կ'երթայ կարգադրելու կարգ մը խնդիրներ։ Այդ խնդիրներն են, Գերմանիոյ Ազգերու Դաշնակցութենէն հեռացումը, Զինաթափութիւնն ու ճափոն—ռուսական վէճը։

Լիթվինօֆ Իտալիա հասած է

Նաբոլի.— Նաւէն դուրս ելլելով պ. Լիթվինօֆ պանդոկ գնաց։ Ճաշեց և մեկնեցաւ ժամը 5ին դէպի Հռոմ։

ՀՌՈՄ.— Կառավարութեան պետը ընդունեց այսօր Սովիէթ Ռուսիոյ Արտաքին Գործոց Նախարար պ. Լիթվինօֆը։ Տեսակցութիւնը տեղի ունեցաւ Վենետիկեան պալատին մէջ և եղաւ խիստ երկար ու սիրալիր։ Կառավարութեան պետն ու Լիթվինօֆ խորհրդակցեցան միջազգային քաղաքականութեան մասին։ Անոնք ընդհանուր քաղաքականութեան բարւոքման համար տեսակէտներ փոխանակեցին իրար մէջ։ Խօսեցան նաեւ նախապէս կնքուած ռուս—իտալական բարեկամական դաշինքին մասին:

Պ. Լիթվինօֆ այցելեց, կէս օրէ յետոյ Հռոմի շրջակայքը։

Մեծ հրդեհ Կ. Պոլսոյ մէջ

Կ.ՊՈԼԻՍ.— Մեծ հրդեհ մը ծագեցաւ Կ. Պոլսոյ Սուլթան Ահմէտ թաղին մէջ։ Այրեցաւ Արդարութեան պալատը։ Բոլոր թղթածրարներն ու խիստ կարեւոր թղթեր ու տետրակներ փճացան։

Հովի սաստկութիւնը պատճառ կ'ըլլայ, որ հրդեհը իր աւերները գործէ նաեւ մօտակայ թաղերուն մէջ, որոնք կը գտնուին Այա—Սօֆիա մզկիթին մօտերը։

Պ. Լիթվինօֆ Իտալիոյ թագաւորին մօտ

ՀՌՈՄ.— Պ. Լիթվինօֆ ժամը 11ին ունկնդրութեան ընդունուեցաւ թագաւորին կողմէ։

ՄԵԾ ԱՆՍՈՎՈՐ ՎԱՃԱՌՈՒՄ
ՏԵՂԻ ՊԻՏԻ ՈՒՆԵՆԱՅ
ՕՐՕԶՏԻ ՊԱՔ
Վաճառատանց մէջ

ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ	ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ	ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ	ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
4	5	6	7

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1933

ՏԵՂԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԶՕՐԱՎԱՐ ԲԷՅՆԷՅԻ ՄԱՀԸ

Լիբանանի բանակներուն ստուգ ակոյթ պեսը կը յայտնէր, կիրակի առտու մահը Զօրավար Բէյնէյի։ Զօրավար Բէյնէյ, Լիբանանի հետեւակ զինուորներու եւ արեւելքի ընդանօրաձիգ զինուորներու հրամանատարն էր. Իր մահը մեծ ցաւ պատճառեց հովանաւորեալ երկիրներու զինուորական եւ կառավարական բարձր շրջանակներու մէջ:

Մահուան լուրը իմանալուն պէս, Բարձր Գոմիսէր Տը Մարթէլ, իր մասնաւոր ներկայացուցիչները ղրկեց հանգուցեալին ընտանիքին ցաւակցութիւն յայտնելու:

Յուղարկաւորութիւնը տեղի ունեցաւ երկուշաբթի առտու։ Դագաղի ետեւէն կերթային Բարձր Գոմիսէր Տը Մարթէլ, Լիբանանեան Հանրապետութեան Նախագահ Պ. Շարլ Տէպպաս, Զօրավար Պիկօ, եւ բազմաթիւ նախարարներ, բարձր զինուորականներ, Ֆրանսացի եւ Լիբանանցի ծովածաւալ բազմութիւն մը։

Բ. ԳՈՄԻՍԷՐԸ ԿԱՅՑԵԼԷ ԶԻԱՐՇԱՒԻ ԲԱՐՔԸ

Ինչպէս գրած էինք ժամանակին Բարձր Գոմիսէր Պ. Տը Մարթէլ շատ ջերմ հետաքրքրութիւն կը ցուցնէ առհասարակ բոլոր մարզական ձեռնարկներու հանդէպ։ Ֆրանսայի մէջ ամենաքաջ ձիեր ունեցող ազնուականներէն կը համարուի Պ. Տը Մարթէլ։ Ամէն տեսակ հռչակաւոր ձիեր ունի, որոնք միշտ առաջնութիւն տարած են բոլոր մրցարշաւներու մէջ։ Մօտ օրէն Փարիզէն խաղախ պիտի հասնին Բարձր Գոմիսէրի ձիերէն մէկ մասը։

Պ. Տը Մարթէլ հոս գալէն վերջն ալ գնած է երեք արաբական ամենաքաջ ձիեր, որոնց հետ պտոյտներ կատարելը շատ կը սիրէ Ն. Վսեմութիւնը։

Անցած կիրակի օր, Պ. Բարձր Գոմիսէր, ընկերակցութեամբ պ. Շովէլի ներկայ գտնուեցաւ ձիարշաւի բարքը, ուր շամբանիա հրամցուեցաւ Ն. Վսեմութեան։

ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ ԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆՆԵՐԸ ԲՈՂՈՔԱԳԻՐ ՄԸ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿԵՆ

Ազգայնականները հրատարակեցին Դամասկոսի մէջ բողոքագիր մը։ Ահա, անոր գլխաւոր մասերը.

«Վերջերս կնքուած դաշինքը չիրականացներ մեր պահանջները Ազգութեան, Վեհապետութեան եւ Միութեան տեսակէտով։

Սուրիոյ ազնիւ երեսփոխանները գիտեն իրենց Սահմանադրական պարտականութիւնները։ Անոնք մէկու մը դաս առնելու պէտք չունին։ Պէտք չէ զանոնք մեղադրել կամ դատապարտել երկ. դաշինքը քուէարկելն:

Դաշինքը ստորագրող կառավարութիւնը պէտք է զայն թարգմանել տալ»։

ԳՈՂԵՐ ԵԿԵՂԵՑԻՒ ՄԷՋ

Պէսֆէքեար մօտ Մըսէ գիւղի հանդաման առտուն կանուխ եկեղեցի կերթայ եւ կը տեսնէ որ դուռը բաց է։ Ներս կը մտնէ եւ զարմանքով կը տեսնէ որ սնտուկները բացուած են եւ եկեղեցական բանկագին անօթները գողցուած։ Իսկոյն լուր կը տրուի կառավարութեան եւ յետ քննութեան կը հասկցուի որ գիշերը տեղի ունեցած է գողութիւնը։

Գողօնները կը գնահատուին 150 Օսմ. ոսկի։

ՖԷՅՍԱԼԻ ԱՊԱՆ ԿԸ ՆՈՒԻՐՈՒԻ ՊԱՂՏԱՏԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԹԱՆԳԱՐԱՆԻՆ

1920ին, Ֆէյսալ թագաւոր Վէրսայլի դաշնագիրը ստորագրելէ վերջ Դամասկոս կը վերադառնար։ Արտակարգ պատիւներ ընծայուեցան Ն. Վեհափառութեան Պէյրութի մէջ եւ ծովով առաջնորդուեցաւ Դամասկոս:

Երբ Ֆէյսալ եւ իր հետեւորդները Մըրէյճաք հասան, հոն ժողովուրդը գեան պատրաստուած մեծ հանդիսութեամբ ընդունելու համար Ֆէյսալը։ Խօսուեցան ճառեր եւ ուղերձներ։ Մարօնի քահանայ մը Տէր Մամարպայա, այդ միջոցին խօսեցաւ ճառ մը եւ յիշելով Արաբական ճանաչուոր ասացուածք մը, թէ մէջ այլ ոչ բան։ «աւելի կը նախըմծերմ արաբ ապան, քան Եւրոպայի մեծաշխարհ»։ Ֆէյսալ թագաւոր չափազանց զգածուած այդ յայտարարութենէն իր ուսէն հանելով պատմական ապան նուիրեց քահանային

Մամարպայա քահանան քանի մը օր առաջ մեռած էր, խոր բռնաւորութեան մատնելով իր զաւակները։ Քանի մը օր առաջ, անոնք նարահաս անուրդի կը հանեն այդ նշանաւոր ապան եւ 200 ոսկիի կը ծախեն։ Գնողներ երկու եղբայրի հարուստներ որոշած են ապան նուիրել Պաղտատի պետական թանգարանին, որովհետեւ Վէրսայլի դաշնագիրը ստորագրուած միջոցին Ֆէյսալ հագած էր այդ ապան։

ՍՈՒՐԻԱԿԱՆ ՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՓԱՐԻԶ ՊԻՏԻ ԵՐԹԱՅ

Դամասկոսի մէջ կը մտածեն ազգայնականներէ բաղկացած պատուիրակութիւն մը ղրկել Փարիզ, դիմումներ կատարելու համար Ֆրանսական կառավարութեան մօտ, Սուրիոյ եւ հովանաւոր պետութեան միջեւ կնքուած դաշինքին առթիւ։

Այս մասին մօտ տեղի կունենան ժողովներ, վիճաբանութիւններ։

Բայց միակ դժուարութիւնը ճամբու ծախքն է։

ԳՈՂԸ ԵՒ ԳԻՒՂԱՑԻՆ

Սաիթ Ասսում Սաֆր, երբ առաջին անգամ Պէյրութ եկաւ, ծանօթացաւ Խալիլ Մասրի հետ:

Սաիթ 35 տարեկան էր, ամուսնացած, երեք զաւակներու հայր։ Ագարակ մը ունէր։ Խնայած էր իր գիւղին (Հոս էլ — Ուտարհա) մէջ 420 Սուրիական ոսկի։ Անիկա Պէյրութ էր եկած այդ դրամով գործ մը բռնելու:

* *

Երկու բարեկամները ամէն օր միասին կըլլային։ Սաիթ կը սքանչանար Պէյրութի գեղեցկութեան եւ մեծ շէնքերու գծերով:

Օր մը Սաիթին բարեկամը բսաւ, որ մէկ ոսկեթուղթը կրնայ վերածել բազմաթիւ ոսկեթուղթերու։ Սաիթ պիտի գիտնայ եղանակը մը սորվեցնէր:

Փորձեր կատարուեցան, Խալիլ կը Մասրի աչք կապելով բաւ եւ հաւատացուց իր բարեկամին որ մէկ ոսկեթուղթէն կարելի է բազմաթիւ ոսկեթուղթեր ունենալ:

Բայց, երբ Սաիթ գիւղ վերադարձաւ իր սորված արուեստը գործի դնելու, տեսաւ, որ պարզ գողութեան մը զոհ գացած է, կորսնցնելով իր տարիներու խնայած 420 ոսկին։

Խնդիրը ոստիկանութեան կողմէ հիմա քննութեան առնուած է։

ՃԱՐՊԻԿ ԳՈՂԵՐ ԻՆՉՊԷ՞Ս ԿԸ ԿՈՂՈՊՏԵՆ ՄԻԱՄԻՏ ԳԻՒՂԱՑԻ ՄԸ

Լիբանանի Քուֆիր Հազիր գիւղէն Սուլէյման Միխայէլ Միքրի Պէյրութ բերած էր քանի մը կով եւ ծախած անոնցմէ երկուքը 32 Սուրիական ոսկիի։ Դրամը առնելէ վերջ Միխայէլ եկած էր Պուրճ եւ կը դիտէր քաղաքի եռուզեռը։ Երբ սինեմաներու առջեւ կեցած պատկերներուն կը նայէր, երիտասարդ մը կը մօտենայ իրեն եւ կըսէ. «բարի եկար հօրեղբայր, երբ եկար գիւղէն, գործերդ ինչպէ՞ս են, առողջութիւնդ լա՞ւ է»։

Գիւղացին տեսնելով երիտասարդի վերաբերումը, կը յայտնէ որ շատ հանգիստ է եւ գործերը յաջող։ «Կնճռալյա ծախեցիր բերած կովերդ» կը հարցնէ դարձեալ երիտասարդը»: Մէկ մասը ծախեցի կը պատասխանէ գիւղացին եւ կը յայտնէ որ 32 ոսկի առած է:

Այս խօսակցութիւնը յմննալէ վերջ երկուքը միասին կ'սկսին քալել Քրավիէ թաղին մէջ։ Հոն ուրիշ երիտասարդ մը որ կը քալէր իրենց առջեւէն, վար կը ձգէ դրամապանակը։ Միխայէլ տեսնելուն պէս այս կը կանչէ երիտասարդը։ Սակայն ան չլսածի կուգայ։ Միխայէլի ընկերն ալ իր կարգին լուրեան կը հրաւիրէ զինք եւ կը յայտնէ որ շատ դրամ կայ անոր մէջ եւ քիչ վերջ կը բաժնուին։

Աւելի վերջ առին դրամապանակը եւ գացին Հավուզ Տահսահ բաժանելու համար դրամները։ Եւ կ'սկսին բաժանումի, ճիշդ այդ միջոցին կը հասնի հոն դրամապանակի տէրը։ Երկու ընկերները կը պահեն իսկոյն դրամապանակը, սակայն հասնող երիտասարդը կը պոռայ եւ կըսպառնայ, յայտնելով թէ իրենք առած են իր դրամապանակը եւ կ'ուզէ խուզարկել վրանին։ Տեսնելով որ չպիտի կրնան պահել, երկու «ընկեր»ները կը յանձնեն դրամապանակը։ Երիտասարդը հենելով դրամապանակը, կը յայտնէ որ պակաս են դրամները։ Եւ կը խուզարկէ գիւղացիին վրան եւ կը բանայ անոր դրամապանակը։ Այդ միջոցին կը յափշտակէ գիւղացիին 32 ոսկին ալ։

Ճարպիկ գողերը սակայն դեռ կը շարունակեն իրենց խաղը։ Դրամապանակին տէրը, իր ընկերը բաժնելու համար գիւղացիէն, ուրիշ խաղ մ'ալ կը սարքէ, ըսելով.

— Քենէ եւ տեսայ որ գիւղացին առած չէ դրամս. անպայման դուն առիր եւ պահեցիր. եկուր հոս եկեղեցի եւ երդում ըրէ որ բան մը չես առած:

Գիւղացին կը մնայ հոն եւ երկու երիտասարդները կը մեկնին: Քիչ վերջ, գիւղացին երբ կը հենէ դրամապանակը կը տեսնայ որ քրած են դրամները եւ լուր կուտայ ոստիկանութեան:

Շուտով քննութեան ձեռնարկելով ոստիկաններ կը ձերբակալեն երկու հայեր Կարապետ Սարգիսեան եւ Յովհաննէս Նաճարեան, որոնք կը խոստովանին իրենց մեղքը եւ կը յանձնեն դրամները։ Անոնք կը խոստովանին նաեւ որ ասկէ առաջ ալ ուրիշ գողութիւններ ըրած են։

ՕՂԻՒ ՍԵՂԱՆԻՆ ԱՌՋԵՒ

Զարէֆ Թասըր անուն Պէօարացի մը, Թրիփոլիի մէջ, գինետուն մը նստած կը խմէր։ Երեկոյեան ժամը 6էն մինչեւ 12 կէս գիշեր կը խմէ եւ 12էն աթոռին վրայ գլուխը կուրծքին վրայ կը ծռէ։

Կարծեցին կը կարծէ որ ան կը քնանայ, սակայն բաւական կ'սպասէ ու Զարէֆ չ'արթննար։ Կ'սկսի կանչել եւ ձեռքով արթնցնելու փորձեր կընէ, սակայն Զարէֆ չի շարժիր։ Յայտնի կըլլայ որ ան օղիի սեղանին առջեւ աւանդած է հոգին։

ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՅԻ ԵՒ ՄԱՀՄԵՏԱԿԱՆԻ ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԵԱՆ ՎՆԱՍԸ

Ներկայ տարուան սկիզբները, Աթիլ Օսման անուն Պէյրութցի մը Ժիւլիէք Ֆարհաթ անուն Քրիստոնեայ աղջկայ մը հետ կ'ամուսնանայ։ Երկու սիրահարները պայման կը դնեն որ իւրաքանչիւրը ազատ պիտի ըլլայ իր կրօնքին հետեւելու։ Աղջկան ազգականները չէին յօժարած, սակայն Ժիւլիէք գաղտնի փախած եւ ամուսնացած էր Աթիլ Օսմանի հետ։

Ամուսնութենէն երեք ամիս վերջ Ժիւլիէքի մայրը կուգայ աղջկան քով եւ շատ կը խնդրէ որ իրենց տունը այցելէ եւ հաշտուին։ Ժիւլիէք եւ Աթիլ կը համաձայնին եւ կերթան իրենց մօր տունը։ Կը գիշերեն հոն։ Հետեւեալ օր, Աթիլ կերթայ իր գործին եւ երեկոյեան կը վերադառնայ անոր մօրը տունը, սակայն ոչ Ժիւլիէքը կը գտնէ եւ ոչ ալ անոր մայրը։ Լուր կառնէ որ բռնաւորժով մեկնած են Սուր։ Իսկոյն ինքն ալ կը մեկնի Սուր, սակայն ազգականները չեն ընդուներ զայն եւ կը մերժեն Ժիւլիէքը յանձնել իրեն։

Աթիլ Օսման կը դիմէ Կառավարութեան եւ կը յայտնէ նաեւ որ կինը յղի է։ Շէրի դատարանը որոշմնագիր մը կուտայ, որուն համաձայն Ժիւլիէք պէտք է վերադառնայ իր ամուսնոյն քով։ Սուրի Կառավարութիւնը սակայն չի կրնար գտնել Ժիւլիէքն ու իր ծնողքը եւ զարդ կը մնան անգտանելի։

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ

Պ. Յովհաննէս Շահինեանի ընդ Օր. Շաքէ Յովնանեանի ամուսնութեան առթիւ փոխան շնորհաւորական հեռագրի հետեւեալ նուիրատուութիւնները եղած են Դամասկոսի Միացեալ Վարժարանին.

Հ.Մ.Ը.Մ. Դամասկոսի մ.ճիւղ	100
Վ. Տօնապետեան	50
Արմէն Անոյշ	50
Յովհաննէս Պոյաճեան	50

ՍԱԿԱՐԱՆ ՊԷՅՐՈՒԹԻ
5 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1933

		Ս. Դ.
Ոսկի պելճ.	թղթադրամ	430
Անգլիկն.	»	419.50
Տոլար	»	81.50
Ֆրանկը	»	59
Պանք Օթոման		138
Իտալական Լիր 100		675
Զուիցերական Ֆրանք 100		70
Անգլիկ. ոսկի		519
Ֆրանս. »		496
Օսման. »		558
Արծաթ մէճիտ		21
Դրեսի Յօնս. Ա. Ֆը.		580
» » Բ. »		339
» » Գ. »		330

Սեծարեան եղբարք Րիւ Տաւ. Թէկէեան՝ հ-12

ՄԻ՛ ՔԱՇԱԼԵՐԷՔ ՋՐԻ ԹԵՐԹ ԿԱՐԴԱՑՈՂՆԵՐԸ

Ե

ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ԳԻՇԵՐ

«Սանամի տխրութիւնը ստիպեց մեզ երկար մնալ մեր հիւրընկալի տաղաւարում,— շարունակեց ասացակպետը իր ընդհատուած պատմութիւնը։— Օրիորդի լարուած ուժերը հետզհետէ թուլացան, և նա վերջապէս չկարողացաւ տանել այն բոլոր տանջանքները, որ կրել էր իւր հօր անից բաժանուելուց յետոյ։ Նրասխ գետի մէջ պատահած սարսափելի անցքից յետոյ, նա արդէն իրան ոչ բոլորովին առողջ էր զգում։ Բայց թագցնում էր ինձանից իւր դրութիւնը, մինչեւ հիւանդութիւնը խիստ ծանր կերպարանք ստացաւ։

Հիւանդի համար որոշել էին մի առանձին տաղաւար և ոչ ոք չէր խանգարում նրա հանգստութիւնը։ Բժիշկ չկար, նրան թողել էինք բնութեան կամքին։ Միայն երբեմն նրա մօտ մտնում էին զանազան պառաւներ. ի՞նչ դեղ ու դարման էին անում,— ոչ իրանք էին հասկանում և ոչ ես։ Ես նրա մահճի մօտից չէի հեռանում, ամբողջ գիշերը անքուն նստած, լսում էի նրա խուլ հառաչանքները, ականջ էի դնում նրա ծանր շնչառութեանը, իսկ ցերեկով նայում էի նրա գունաթափ դէմքին։ Մի առաւօտ նստած էի նրա մօտ և լի տխուր մըտածմունքներով նայում էի նրա վրայ։ Այդ միջոցին քընած էր նա, և աւելի ճիշդ ասած, գտնվում էր մի այնպիսի ինքնամոռացութեան մէջ, որ չէր զգում իմ ներկայութիւնը։

«Այն դուարդ դէմքը, որ մի ժամանակ իւր կանացի քնքշութեան հետ արտայայտում էր այրական վեհութիւն, այժմ թառամած էր, այժմ չունէր առաջուա

պարանքները աւելի մռայլ կերպով նշմարվում էին գիշերային մթութեան մէջ։ Երիտասարդները զբաղուած էին իրենց նժոյգներով, քերում էին, մաքրում էին նրանց մարմինը և ծածկում էին թաղիքներով, որ չը մըսեն։ Իսկ նրանց ծերունի հայրերը դեռ չէին աւարտել իրանց երեկոյեան աղօթքը, բաց երկնքի տակ, մերկ գետնի վրայ չոքած, լուռ աղօթում էին։ Տիրում էր ընդհանուր լռութիւն, երբեմն հեռուից լսելի էին լինում խուլ ձայներ, որսնում էին մի որ եւ իցէ կորած անասուն։

«Շները ահագին աղմուկ բարձրացրին, երբ մօտեցանք նրանց տաղաւարներին։ Հովիւները խռովութեան մէջ ընկան, ամէն կողմից վազեցին, որ տեսնեն, թէ ինչ մարդիկ ենք։ Մեր ջոկեպանը, որ ծանօթ էր նրանց սովորութիւններին, առաջ գնաց, յայտնեց որ ճանապարհորդներ ենք, գիշերելու օթեւան ենք խնդրում։ Նրանք հանգստացան և ամէն կողմից սկսեցին հրաւիրել մեզ իրանց տաղաւարները։ Որպէս զի ոչ ոքին վիրաւորած չլինենք, մենք իջանք առաջին հանդիպած տաղաւարի առջեւ։ Այստեղ կարծես, վաղուց սպասում էին մեզ, երկու պատանիներ դուրս վազեցին, բռնեցին մեր ձիերը և մեզ ներս տարան։

«Մեր բախտից, տաղաւարի, որ վիճակուեցաւ մեզ, պատկանում էր խաշնարածների բաւական նշանաւոր և հարուստ ընտանիքների մէկին։ Ընտանիքի հայրը մի ծերունի էր, բայց դեռ միր եւ աշխոյժ, կարծես տարիների բոլոր ջանքերը ի զուր էին անցել խըլելու նրա մարմնի ամրութիւնը և սրտի զուարթութիւնը։ Նա խիստ սիրով ընդունեց մեզ. յայտնեց իւր ուրախութիւնը և հրաւիրեց նստել իւր մօտ։ Նա բնաւ հարցուփորձ չարեց թէ ո՞վ էինք մենք, որտեղից էինք

ՏՕՔԹ. ՄԻՍԱՔ Ս. ՏԱՔԷՍԵԱՆ

Նախկին interne քաղաքապետական հիւանդանոցին, այժմ ՇէՖ դը քլինիք St.Elie հիւանդանոցին, հաստատած է իր դարմանատունը (Բօլիքլինիք) Հանրն քաղի իր սեփական նորակերտ շէնքին մէջ։

Հիւանդ կ՚ընդունի ամէն օր կ. ա. ժամը 10-12. կ. վ. ժամը 2-6։

St. Elie հիւանդանոցի վիրաբուժութեան, ժանեկաբարձութեան, գլուխի, մորթի, վեներական, ներքին եւ պզտիկներու հիւանդութեանց մասնագէտ բժիշկները ամէնօր կ՚այցելին դարմանատունը կ. ա. ժամը 10-12։

Եղանակ, արագ եւ մասնագիտական դարմանում. աղքատ հիւանդներուն ձրի դարմանում Երկուշաբթի եւ Հինգշաբթի օրերը կ. վ. ժամը 2-6։

UNITED STATES LINES
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԱԿԱՆ ԳԻԾ

Աշխարհի ամենէն ապահով, շքեղ եւ արագ նաւերը

(Շաբաթական կանոնաւոր երթեւեկ Հավրէն Նիւ Եորք)

Նաւերու անունները	Մեկնումի թուականները
Ուաշինկթըն »	9 *Նոյեմբեր Շէրպուրկէն*
Բրէզիտէնթ Հարտինկ »	16 » *Հավրէն*
Մանհաթթան »	23 » »
Բր զիտէնթ Րուզվէլթ »	30 » »
Ուաշինկթըն »	4 *Դեկտեմ. Շէրպուրկէն*
Բրէզիտէնթ Հարտինկ »	14 » *Հավրէն*
Մանհ թթան »	17 » »
Ուաշինկթըն »	28 » *Հավրէն*

Մանրամասն տեղեկութեանց համար պէտք է դիմել
Ընդհ. գործակալութեան

ՀԻԹԹԻ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐ

Հեռաձայն 8—00, Մաարաք փողոց, Պէյրութ, B. P. 511

Հեռագր. հասցէ.— «HITTIFRER»

ՄԵԹՈՏԻԿ ԿԱՐԻ Է ՁԵՒԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ
ԿԱՐՃ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ՝ ՄԵԹՈՏ ՓԱՐԻԶԷՆ

Տանօք դերձակուհի ex Անուշ Պաղչէնեան, պատիւ ունի ծանուցանել յարգոյ հասարակութեան թէ իր դերձակատունը փոխադրուած է Bab-el-Edris, Rue Veyganի, «Լա Սիթի»ի խմբագրատան ճիշդ դիմացի նոր շէնքը։

Տիկին եւ Օրիորդ երանգոյն աշակերտուհիները կրնան կարճ ժամանակամիջոցի մը մէջ իւրացնել կարն ու ձեւագիտութիւնը եւ սեփական իրենց վկայականները։

Նկատի ունենալով ժամանակն ու պարագաները, գիները դիւրամատչելի դարձած են դաս առնող աշակերտուհիներուն եւ վճարման դիւրութիւններ կը տրուին։

Մանրամասնութեանց համար դիմել Bab-Edris, Rue Veygan, Immeubl Aleyli Frères, առաջին յարկ։

ԱԶԴԱԿԻ ՏՊԱՐԱՆԸ

ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ ԱՄԷՆ ԿԱՐԳԻ ԳՈՐԾԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Դիմեցէք «ԱԶԴԱԿ»ի Տպարանը՝ գիրք, պրոշիւր, հարսանեկան հրաւիրագիր, պահարան, նամակի թուղթ եւ առեւտրական տետրակներ

ԱՐԱԳ, ՄԱՔՈՒՐ, ԳԵՂԵՑԻԿ ԵՒ ԱԺԱՆ՝

ՃՈՒՆ ՄԹԵՐՔ ԳԻՐԵՐՈՒ

ՍԱՓՐԻՉ ԽԱՄԻԼԷ

(Քաբուսիներու եկեղեցիի՛ կից)

Կը յայտարարէ իր յարգելի յաճախորդ եւ յաճախորդուհիներուն որ իր սափրատունը օժտած է ամենավերջին նորաձեւութիւններով եւ կահ կարասիքով, ճիշդ նման Փարիզի առաջնակարգ սափրատուներու։ Որը օրին կ՚ուսանայ փարիզեան վերջին մօտէլներ։ Խանութը մասնաւոր կարգադրութեամբ մը օժտուած է նաեւ տաք եւ պաղ ջուրի ինքնաշխատ ցանցով։ Այնպէս մը կարգադրուած է որ իւրաքանչիւր յաճախորդ ունենայ իր առանձին դարակը, որուն մէջ պիտի պահուին իրեն յատուկ սափրուելու գործիքները։

Մեր գիները կանանց համար.— 20 Ս. Դ. մազ կտրել, 30՝ մազ գանգուրել, 30՝ մազ վէսվէսել (ելեկտրականութեամբ 50). 35՝ լուալ յատուկ օճառով որ կարգիլէ մազերու թափուիլն ու թեփը, 200՝ մազ ներկել կամ ոսկեզօծել, 30՝ յօնք գեղեցկացնել. 50՝ դէմք գեղեցկացնել (ելեկտրականութեամբ), 25՝ մանիքիւր, 50՝ փէտիքիւր ելեկտրականութեամբ։

Էրիկ մարդոց համար.— 15՝ մազ կտրել. 10՝ ածիլուիլ։ Ամէն օր ածիլուիլ ամսական 150, շաբաթը 3 անգամ ածիլուիլ ամսական 95։ Շաբաթը երկու անգամ՝ 70։

Մասնաւոր գիներ դպրոցականներու համար։

Ոսկին վրայ Նօբը ունեցողներ, եթէ կուզեն ազատիլ ցաւերէ, թող փութան անմիջական դարման ստանալու համար։

Այս բոլոր մեքենաներու շուրջ մասնաւոր դաս առնել ուզողներուն, շատ աժան գիներով կը տրամադրենք մեր ժամանակը։

ԸՆՏԱՆԻՔԻ ԱՍՏՂԸ
(L'ETOILE du FOYER)

Աանուորական և երկրագործական ժողովրդային վարկի հաստատութիւն Անանուն ընկերութիւն.— դրամագլուխ 3,000,000 ֆրնք. որ կրնայ 33.000,000 ֆրնք.ի բարձրացուիլ վարչական խորհուրդի պարզ որոշումովը։

Կեդրոնատեղի.— 137 Boulevard Sebastopol - Paris

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ Արեւելեան պետութեանց

Սավոյ Օթէլի շէնք, Պուրճ, Պէյրութ

ՕԳՆԷ ԴՈՒՆ ՔԵԶԻ
եւ
ԱՍՏՂԸ ՔԻՉԻ ՊԻՏԻ ՕԳՆԷ

ԵԼԵՒՄՏԱԿԱՆ ՃԻՒՂ

ԱՒԱՆԴԻ ՊԱՀՊԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՕԺԻՏ

Երաշխաւորեալ տոկոս 5½%։ Ասկէ զատ մասնակցութիւն ընկերութեան շահերուն։

ԿԱԼՈՒԱԾԱԿԱՆ ՃԻՒՂ

ՎԱՐԿԵՐՈՒ ԲԱՑՈՒՄ

Կալուածի վրայ փոխառութիւնք վճարելի 10—15—20 տարիէն. որոշուած պայմանաժամէն առաջ ուզողը կրնայ վճարել։

ԸՆՏԱՆԻՔԻՆ ԱՍՏՂԸ ընկերութիւնը ներկայիս 75,000է աւելի անդամ ունի։ մինչեւ 1 Ապրիլ 1931 Ընտանիքին Աստղը 135 միլիոն փոխ տուած է, գրաւով 50 միլիոնէ աւելի արժէք ունեցող անշարժ կալուածներու վրայ։

Ամէն թղթակցութիւն ուղղել B. P. 821, Peyrouth

ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ
ՏՕՔԹ. Բ. ԳՈՒԼԱԳԵԱՆ

Պատիւ ունի ծանուցանելու իր յարգոյ յաճախորդներուն, որ իր դարմանատունը փոխադրած է «Rue el Arz»ի վրայ (Սէյֆի), Աւետարանականներու դիղարանին կից, և Շալվայենաններու այլերի վաճառատան վրայի նորաշէն տարբերմանի Բ. յարկը։

Հիւանդներ կ՚ընդունի բոլոր ավերականին ամէն օր կ. ա. ժամը 8—12 *կ. վ.* 2—6

Կիրակի և տօնական օրերուն, մասնաւոր ժամադրութեամբ։

Ամէն շաբաթ կ. ա. ժամը 8—12 աղքատ հիւանդներուն համար ձրի դարմանում։

ՏՊԱՐԱՆ ԵՒ ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ ԱՆԱՀԻՏ

Յ. ՏԷՐ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ ԵՒ ՄԱՄԲԷ ՀԻՍԱՐԵԱՆ

Պէյրութ B. P. 724

Փոխադրուած է ՄԱԱՐԱԹ ՓՈՂՈՑ կրանթ Թէաթրէն դէպի Մաարաթի նոր ժամացոյցը ձախ թեւի վրայ առաջին անկիւնադարձը կառավարական դարմանատան l'Assistance publiqueի վարի յարկը։

Ունի հայերէն, ֆրանսերէն եւ արաբերէն բոլորովին նորեւ նոր տառեր։ Կ՚ստանձնէ տպագրական ամէն տեսակ գործեր, գիրք, նամակագլուխ, պահարան, քարթեր, հարսանեկան և վաճառականական ամէն տեսակ գործեր։ Նաեւ կը կազմէ գրքեր և տետրակներ խիստ ճաշակաւոր և ամուր։

Մաքուր գործ — դիւրամատչելի գին

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ 1934Ի ՊԱՏԻ ՕՐԱՑՈՅՑՆԵՐԸ

Խիստ մաքուր տպագրութեամբ և ճաշակաւոր քարթօններով։ Ապսպրանքներ կընդունուին «ԱՆԱՀԻՏ» Տպարանի միջոցաւ B. P. 724 Պէյրութ։

ՏՕՔԹ. ԳԷՈՐԳ ԿԵՐԿԵՐԵԱՆ

Վկայեալ Lauréat նախկին Interne եւ այժմ մնայուն *ՄԱՍՆԱԳԷՏ* բժիշկ Ֆրանսական հիւանդանոցի *ԱՉՔԻ, ՔԹԻ, ԿՈԿՈՐԴԻ, ԱԿԱՆՋԻ և ԳԼԽՈՒ* հիւանդութիւններու բաժնին։

Հիւանդ կ՚ընդունի կէսօրէ վերջ ժամը 3—6 իր գլինիքին մէջ rue de Damas, No. 15

Հիւանդները ուղղակի հիւանդանոց կ՚ընդունուին իր կողմէ տրուած մուտք թուղթով։

Աղքատ հիւանդներու ձրի դարմանում, ամէն օր կէսօրէ առաջ ժամը 10—12, հիւանդանոցի դարմանատան մէջ։

ՀՐԱՇԱԳՈՐԾ ՄԱՐԴԸ
ԷԼ ՀԱՃ ՄՈՒՀԱՄԷՏ ՊԷՅ ԷԼ ՖԷԼԷՔԻ

Փութացէք առնելու անոր կարծիքը ձեր բոլոր փափաքներուն համար։ Ան կը հանդարտեցնէ բոլոր յուսահատ և տանջուած մարդը և կը վերադարձնէ անոնց փափաքածները։ Կ՚ըլլէ բոլոր ազգներուն. հիւանդագին կը կարդայ մարդուն մտածումները։ Անոր գիծերէն կը կարդայ մարդուն անցեալ, ներկայ և ապագայ կեանքը. կրնայ հաւկնալ ամուսնութեան, հաջողութեան, սիրոյ, առեւտուրի, ժառանգութեանց եւայլն բոլոր գաղտնիքները։ Այս բոլորը կը ցուցնէ մարդուն. Կարծես թէ գրուած ըլլար թուղթի մը վրայ։ Կնոջ եւ ամուսնոյն միջեւ եղած դժուարութիւններն ու տարակարծութիւնները կը լուծէ Աստուծոյ Սուրբ անուններովը եւ Ամերիկեան եւ Եւրոպական գիտականներու փորձառութիւնները օգտագործելով։

Տխուր եղողներուն ուրախութիւն եւ հանգիստ կը պատճառէ. Ֆիզիկին եւ մտային հիւանդութիւնները կը դարմանէ։ Այս բոլորը մեծ յաջողութեամբ կը կատարէ. Փորձը ամենամեծ փաստն է, անգամ մը այցելել բաւական պիտի ըլլայ։

Հասցէ.— Պէյրութ, Հանըէք Ղամի փողոցի արեւմուտք, Ֆրանսական հիւանդանոցին մօտ, թիւ 9 բնակարանը

ՏՕՔԹ. Տ. Գ. ԼՈՒՍԱՐԱՐԵԱՆ
ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑՆԵՐԷՆ

ԹԻՒ 27 ՔԱԲՈՒՍԻՆՆԵՐՈՒ ՓՈՂՈՑ ՊԱՊ ԻԴՐԻՍ

(Քաբուսիններու եկեղեցիի ճիշդ դիմաց)

Երկար տարիներու ընթացքին Փարիզի մէջ իր ուսումը կատարելագործելէ եւ հիւանդանոցներու մէջ մեծ հմտութեան եւ երկար փորձառութիւններ ստանալէ վերջ վերադարձած է Պէյրութ եւ հաստատած իր սեփական դարմանատունը Քաբուսիններու եկեղեցւոյ ճիշդ դիմաց թիւ 27 Պապ Իտրիս։

Գիտական ամենավերջին մեքենաներով եւ ելեկտրաբուժութեամբ (Diatermo-therapie) ներքին եւ ի մասնաւորի կանանց վեներական, Ֆրանկախտ, նոր եւ հին ջերմախտ, մամիզութիւն, փրօսթաթ, սերմնամանի, միզամանի եւ անկարողութեան հիւանդութիւններն ու սկարութիւնները. Նմանապէս կը դարմանէ արեան եւ թոքի. սկարութիւններ, ռոմաթիզմ (Rhumatisme) մորթային հիւանդութիւններ, մանիշակագոյն ճառագայթներով (Rayon ultra-violet)։ Մասնաւոր ելեկտրականութեամբ (Electro-coagulation) կատարեալ դարմանում կոկորդի amygdaleի եւ Hemoroideի։

Ընդ. ժամեր 8—12 եւ 2—8, Կիրակի եւ տօնական օրեր մինչեւ կէսօր։

PHARMACIE DE LA SANTE
ԴԵՂԱՐԱՆ ՇԱՀԻՆԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ

ՖՕՇ ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 3

[Նաւահանգիստ իջնողհամբու ձախին,
Քաղաքապետարանի շէնքին տակ]

Մեր դեղարանին մէջ երաշխաւորուած է դեղագէտ մը պատրաստութեան համար անհրաժեշտ եղող դեղերու որակն ու թարմութիւնը։

Ունինք նաեւ Եւրոպական պատրաստ դեղերու, parfumerieի եւ առողջապահական առարկաներու նոխ մթերք։

Մաքրութեան, գիներու չափաւորութեան, եւ նշդապահութեան համոզուելու համար, բաւական է անգամ մը այցելել։

VALDA

ԵՐԳԻՉՆԵՐԸ ԲԵՄԲԱՍԱՑՆԵՐԸ ԵՒ ՍԲՕՌԻ ԱՄԱԹԷՕՌՆԵՐԸ ՓՈՐՁԵԼՈՒ ԵՆ ՄԻԱՅՆ -ԲԱՍԹԻԼ ՎԱԼՏԱ-ները

ՍՈՅՆ ԲԱՍԹԻԼՆԵՐԸ ԽԻՍՏ ԱԶԴԵՑԻԿ ԵՆ ԵՒ ԿԸ ԳՏՆՈՒԻՆ ԲՈԼՈՐ ԴԵՂԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ԵՒ ՏՐՕԿԻՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

Պահանջեցէ՛ք ՎԱԼՏԱ *անունը կրող տուփերը*

Ներկայացուցիչ՝ ՍԱՒՏԱ Եղբարք

Փոսթարկղ թիւ 445
ՊԷՅՐՈՒԹ

— 374 —

պալիս կամ ուր էինք գնում։ Դա նրանց սովորութեամբ մի տեսակ վիրաւորանք էր հիւրի համար։ Բաւական էր որ մենք նրա տաղաւարի ծածքի տակ էինք գըտնվում, և այդ բոպէից նրա գերդաստանի անդամներից մէկն էինք համարւում։

«Այդ լեռնաբնակները, պահպանուած լինելով, նահապետական պարզութեան մէջ, ազատ էին մնացել կրթուած աշխարհի կեղծ քաղաքավարութեան ձեւերից։ Երբ իմացան մեր հայ քրիստոնեայ լինելը, աւելի մտերմացան մեզ հետ։ Ամենայն բարեսրտութեամբ խօսում էին, ծիծաղում էին, և ամէն կերպ աշխատում էին գոհացնել մեզ, որ ոչինչ պակաս չլինի մեզ համար։

«Մեր հիւրընկալը առանձին ուշադրութիւն էր դարձնում մեր զէնքերի վրայ. մէկ մէկ վեր էր առնում ճրագի լոյսի առջեւ զննում էր, եւ իւր հմտութիւնը զէնքերը ճանաչելու մէջ ցոյց տալու համար, ասում էր, թէ որը ինչ գործարանի կամ ինչ ժամանակի գործ էր։ Հին զէնքերը յարգի էին դրանց մօտ։ Զէնքերից նա գաղափար կազմեց մեր ինչ աստիճանի մարդ լինելու մասին։ Հասարակ մարդիկ չէն կարող ունենալ այս տեսակ զէնքեր։ Այդ բոպէից նրա յարգանքը աւելի եւս աւելցաւ մեր վերաբերութեամբ։

«Ընթրիքը երկար չտեւեց։ Լեռնաբնակները շուտ են ուտում, և կերակուրի տեսակները այնքան առատ չեն, որ շատ ժամանակ պահանջեն։ Ես մտածում էի օրիորդի հանգստութեան մասին, նա սաստիկ յոգնած էր։ Մերունին նոյնպէս նկատեց, որ մեր խօսակցութեան միջոցին նստած տեղում, նիրհում էր նա։ Բայց գերդաստանի հայրը երեւակայել անգամ չէր կարող, թէ մի ուրիշ արարած որը, հասակով փոքր էր իրանից, կարող էր հանգստութեան վրայ մտածել, քանի որ ինքը տակաւին նստած էր, քանի որ ինքը դեռ

— 375 —

քնելու ախորժակ չունէր։ Ամէն մարդ քնելու իրաւունք ունէր, երբ նա արդէն քնած էր, ամէն մարդ ուտելու իրաւունք ունէր, երբ նա արդէն կերած էր։ Ամէն բանի մէջ պէտք էր նա առաջինը լինէր, իսկ միւսները հետեւողներ։

«Եւ ես տեսնում էի ընթրիքի ժամանակ ծնողները բոլոր որդիքը ոտքի վրայ սպասաւորութիւն էին անում, կամ մի բան ներս էին բերում եւ կամ դուրս էին տանում։ Նրանցից մէկը միայն, երեց որդին, հօրից թոյլտուութիւն ստացաւ մեզ հետ սեղանակից լինելու։ Կնիկները ամենեւին չէին երեւում, նրանք փակուած էին տաղաւարի առանձին բաժնում։ Երբ սեղանը հաւաքեցին, որդիները հեռացան, որ իբանք էլ մի բան ուտեն։ Մենք ծերունու հետ մնացինք տաղաւարում միայնակ։»

«Որդիների թիւը հասնում էր չորս հոգու, կարծես թէ բոլորը տիտանների սերունդից լինէին, առողջ եւ ամուր կազմուածքով։ Ամէնքը ամուսնացած էին, ունէին բազմաթիւ զաւակներ որոնցից շատերը նոյնպէս ամուսնացած էին։ Տունը լիքն էր ամէն հասակի երեխաներով։ Այստեղ ապրում էին մի քանի սերունդներ, որոնք սերտ կերպով կապուած էին միմիանց հետ, որոնց գլխին կանգնած էր ալեւոր պապը իւր նահապետական մեծութեամբ։